

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDA

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 6 DECEMBER 1914.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HOGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

Grefvinnan Elwira Dela Gardie

Malmöhus läns
Baltiska utställ-

"Första dam" och
ringens värdinna

BALTISKA UTSTÄLLNINGENS portar äro stängda och förödelsens styggelse går grufligen fram öfver den makalösa sommarstaden. Men hvad som icke kan utplånas, hvad som icke kan försvinna, hvad som icke kan förödas, det är det stolta minnet af densamma. — Malmö stad har varit mötesplatsen för tusende och åter tusende icke blott af Sveriges inbyggare, utan ock för mängder af utlänningar från hela den civiliserade världen, och enhvar bibehåller det angenämaste minne af sitt besök i Malmö och af den Baltiska utställningen.

Det hade varit ett jättearbete, innan utställningen kom till stånd, men arbetet har icke varit mindre under dess lopp. Centralpunkten, omkring hvilken arbetet rört sig, har varit utställningens ordförande, landshöfdingen greve De la Gardie.

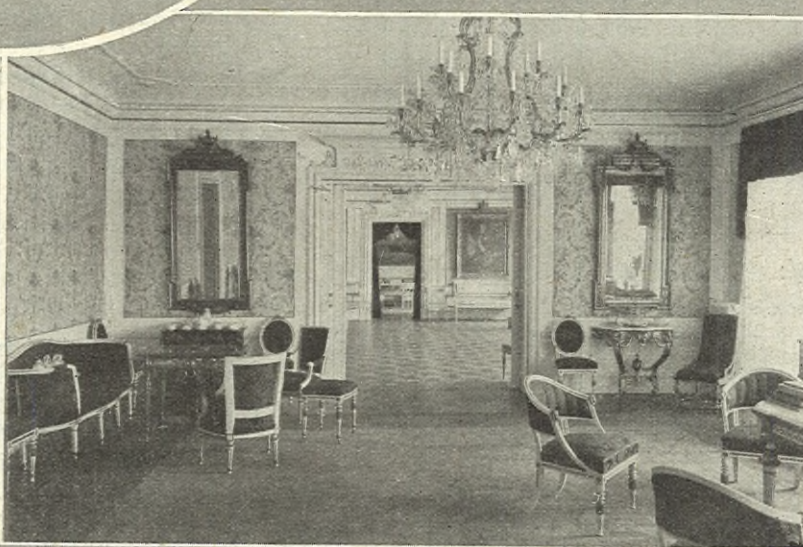

Men vi tänka nu, hur stora förlänster han därutinnan än må ådagalagt, icke på dessa; vi vilja fästa oss vid en annan synnerligen viktig sak — utöfvandet af de stora och krävande värdskapsplikter, som varit lagda på hans grefvinna och hans axlar.

Oupphörligt har man i tidningarna läst om middagar, supéer, soaréer på landshöfdingeresidenset. — Hälsades Malmöhus läns höfdingepar med glädje och vördnad välkommet till Malmö, så hur ha icke glädjen och vördnaden stigit i crescendo under utställningen, och man har känt sig stolt öfver att äga ett landshöfdingepar, som så nobelt förstätt utöfva värdskap för kungliga och furstliga personer, för korporationer af skilda arter, vare sig detta skett i deras om förfining och smak vittnande hem eller där ute på utställningen, ett värd-

Residenret i Malmö.

En del af paradvåringen.

“En tysk moders bref på vers”

skap, som gifvit såväl utlänningar som svenskar det mest vackra och talande vittnesbörd om, hur ett vänligt, gladt och otvunget svenskt värdskap skall utövas.

Då man hembär ett värdfolk sitt tack, är ju tillbörligt, att främst vända sig till värdinnan. Så bör och här ske: först tack och hyllning till Malmöhus läns ”första dam”, såsom hon med rätta blifvit kallad, grefvinnan Elvira De la Gardie.

Hur utmärkt värden än må vara, det största ansvaret faller dock på värdinnan, när det gäller att utöva gästfrihet. — Hvarje husmoder känner allt för väl till, hvilka omtankar och bekymmer, som föregå en bjudning. Och enhvar vet, huru mycket det beror på värdinnan, huru arrangemangen ske, huru blommor placeras o. a. m., men framför allt hvilken bouquet, hvilken stämning som gjutes öfver det hela. Grefvinnan De la Gardie har burit dagens tunga och hetta, de stora Marthasbekymmer, som ålegat henne, så att man känt det lifligaste behag och beundran. På en person i en landshöfdings makas ställning ställes ju också stora kraf utom de rent representativa. I så många fall här i världen kräfvades det att personligheter finnas, som träda i spetsen, för att det må bli något utaf. Den stora allmänheten ser verksamheten och resultaten, men tänker mången gång föga på, hvilka inierade och drivande krafter, som ligga där bakom.

Grefvinnan De la Gardie är icke blott den representativa damen. Hennes lifsverksamhet såsam maka till länets höfding famnar mycket mer. Hvad försloge de obligatoriska utgifterna till obotligt sjuka, till fattiga barn m. m., trädde icke den frivilliga uppoffringen emellan. Och dock fordras personer, som förmå omsätta den i ett godt resultat. En som förstoft detta är grefvinnan De la Gardie. Det gällde en insamling för obotligt sjuka i Lund, det gällde barnsjukhuset i Malmö. Grefvinnan De la Gardie satte sig i spetsen i både det ena och andra fallet. — Det olyckliga kriget utbröt, landstormsmännen måste rycka ut, Grefvinnan De la Gardie ordnade en insamling till deras utrustning. — Man vet ej om våra landamären bli förskonade för kriget. Grefvinnan De la Gardie har nitiskt och varmt intresserat sig för ljuspunkten i krigets hemska fasor — det Röda korset.

I flera andra föreningar för social verksamhet har hon visat sig initiativkraftig, har det ock varit för att droppvis lindra nöden — vi erinra blott om Mjölkdroppen.

Om vi i denna lilla fragmentariska uppsats hufvudsakligast fäst oss vid hennes representativa egenskaper, så har det skett därför, att de eklatantast kommit till synes under den nu avslutade utställningen. Och vi ha velat i sammanhang med denna hufvudsakliga namnet på dess främsta värdinna och bringa henne ett vördnadsfullt tack för det utmärkta sätt, på hvilket hon fyllt sin uppgift, ett tack, som strömmar mot henne från såväl det egna länet, som från hela vårt land och äfven utlandet.

EN SKÅNSKA.

JOSEF ERIKSSONS LANDSTORMSSÅNG
till Johan Nordlings dikt har nu äfven utkommit i bok- och musikhandeln från L. Norblads Bokhandels i Uppsala förlag. Den vackra tonsättningen, som redan allestädes, där den offentlig eller enskildt framförts, väckt den lifligaste ankläng, är därigenom till det billiga priset af 50 öre och i en prydlig utstyrsel lätt tillgänglig för hvarje intresserad.

har man i Tyskland kallat nedanstående, här i svensk öfversättning meddelade dikt i fri form af den kände tyske diktaren Hanns Heinz Ewers. Stadd på resa i Amerika, öfverraskades han där af krigsutbrottet och har sedan dess på andra sidan Atlanten i ord och skrift verkat för den tyska saken. Till sitt hemland har han nyligen sändt sin dikt som en hälsning och hyllning till Tysklands kvinnor, hvilka den är tillägnad. Den är daterad Newyork 1 nov. — Öfversättningen återger troget originalets så väl form som rytm.

Min moders hus.

Min moder är en åldrad kvinna,
väl sjuttiofem eller ännu mer.
(Gärna säger hon det ej.)
Min moder är en tysk kvinna,
är blott en af så många miljoner — —

Min moders hus står vid Rhen,
ett gladt hus och ett fritt hus,
ett konstnärshus,
som genljöd af skraft
sedan väl ett halft hundraårs.

Nu gjorde min moder
däraf ett hus för de sjuka — —
sexton bäddar gaf hon, och i hvarje
ligger en soldat.

Min gamla moder skriver:

”I ditt arbetsrum,
midt bland dina skatter,
som du hämtat från alla länder,
bland bronser från Kina
och söderhafsafgudar,
bland dina Buddhas,
Schiwas och Krischnas,
ligger en helt ung gosse —
rakt ur gymnasiet kom han,
han är aderton år.
— Men han ser intet af alla dina härligheter:
de utstungo båda hans ögon
i Loucin vid Lüttich.

I ditt indiska rum
ligger en sergeant.
Han skrattar i dag och leker belåten
med alla dina små elefanter.
Han säger beständigt: ’snart är jag åter i fält’.
— Han ligger fast lindad i sina bindor;
de afskuro i förrgår
båda hans ben.
— Och han vet det icke.

I rummet, där mina kära holländare hänga,
Teniers och Ostade, Koekoek och Verboek-
hoeven,
där ligger med krossad arm
en dragonlöjtnant.
Han förstår sig ej på taflorna och tycker ej
om dem.

Då köpte jag honom i går
en bild af kejsarn för väggen vid hans bädd
— du anar ej ens hans glädje!

Men därinne näst intill, där dina förfäder
hänga,

alla farfäder och farmödrar —
ligger en gardeskaptan.
Han är blek som ett lakan,
han sover för det mesta,
så mycket blod har han förlorat.
Men när han vaknar, betraktar han porrätten
och säger: ’den där var väl med
år sjuffio, vid Sedan!

Och den där vid Grossgörschen för jämt
hundra år,

och den gamle med hårpiskan, ja, den,
han stred vid Leuthen!

I balkongrummet (det på vänster hand)
ligger en annan löjtnant. Han lät sin bädd
skjutas fält intill fönstret.

Han talar aldrig, drömmande ser han
ned i vår park, bort till klostrets trädgård,

där de gamla munkarna gå.

Han har en brud. Hon var i Paris,
när kriget kom. — Och hon försvann.
Ej ett ord från henne han hört, intet ord.
Han tänker: ’Kanske är hon död — kanske —
kanske också —’ då suckar han, kvider.
’Kanske’ — han kysser hennes bild.
— — Hon var mycket vacker,
hans stackars, tyska brud — —

I trädgårdsrummet ligger en ryttmästare.
Han grälar och svär hela dagen lång.
Han har ett skott i magen — det gör nog
mycket ondt,
och känner det mindre, när han grälar och
svär

på ryssar, japaner och det nedriga England.
När jag frågar, hur det går,
säger han alltid: ’fördömda råttor,
de ha gnagat ett hål i min buk!’

Det är en ti det lilla gästrummet),
en öfverstelöjtnant vid det åttiondeandra,
han har ett skott i hufvudet,
men icke mycket farligt.
Han sade i går: ’Doktor,
jag har femtitusen mark — —
jag ger er dem, om ni på tre veckor
kan lappa mig ihop, så att jag vänder åter
till fronten.’ (Så tänka de alla.)

I ditt sofrum ligger en husar,
han har nitton sår, öfverallt, öfverallt!
Från shrapnelselden!

— Han hifvades sanslös för fjorton dar sen.
Han stönar mycket och jämrar högt —
och har inte en enda gång vaknat
på alla dessa fjorton dar.
Men hans heta hand griper
hårdt om hans järnkors.
— Doktorn menar: ’honom ska vi säkert
få lyckligt igenom! Bara han inte
svälter ihjäl innan dess!’

I matsalen ligga tre,
en pioniär och två från infanteriet,
så rara blonda gossar.
De två gå nog igenom,
men pioniären
dör nog för oss,
ty dumdumsåren
äro så svåra att läka —”

Om allting skrifer min moder.
Om ulanen i frukostrummet,
om de två jägarne i herrummet,
om herr generalen,
som ligger i salongen —
Om allting skrifer min gamla moder —
endast om sig själf
ej det minsta lilla ord.

Min moders hus står vid Rhen
— ett hus för sjuka med sexton bäddar,
och är dock blott ett sådant hus
af de många tusen i Tyskland.

Min moder är en åldrig kvinna,
väl sjuttiofem eller ännu mer —
min moder är en tysk kvinna —
— är blott en af så många miljoner!

CECILIA BÄATH-HOLMBERG.

Prenumerationspris:

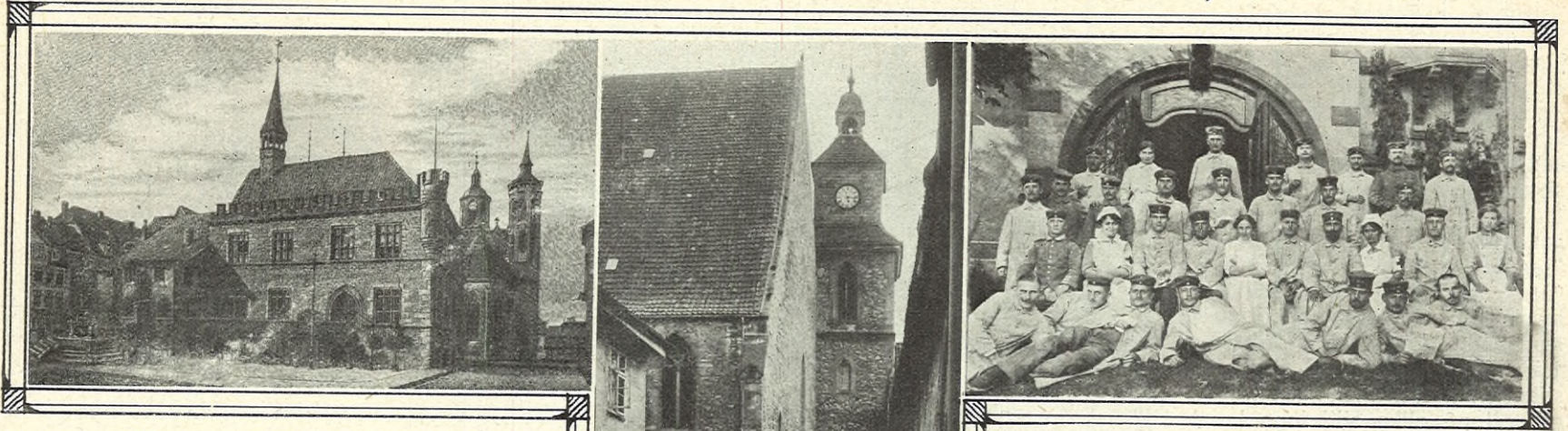
Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 9.—
Halft år	> 3.50	Halft år	> 4.50
Kvartal	> 1.75	Kvartal	> 2.25
Månad	> 0.75	Månad	> 0.90

Iduns Byrå o. Expedition, Mästern Samuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03. Kl. 10—4.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02. Kl. 11—1.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 86 59. Allm. 43 04.	

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utländska annonser:	
25 öre efter text.	30 öre å textside.	30 öre efter text.	35 öre å textside.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.		20% förhöjning för särsk. begärd plats.	

Rådhuset i Göttingen. — Gatuparti i Göttingen. Sårade

med sina sköterskor utanför lasarettet i Göttingen.

De tyska kvinnornas "krigshjälpstjänst".

Bref från Göttingen.

Ett föredöme för svenska kvinnor.

Af MARIA RIECK-MÜLLER.

EN TYSK LÄKARE, SOM MED sitt fältlasarett följt arméén genom Belgien och nu är stationerad i norra Frankrike, säger i ett bref till hemmet — efter att ha beskrifvit de sårades lidanden och underbara tålmod — "det är som om människorna blefve större under allt detta"! Ett intryck, som äfven vi utomstående fått mer än en gång, då vi hört omtalas eller läst om alla dessa hjälteåder af uthållighet och af lugn inför döden i dess mest fasansfulla gestalt.

Själfr har jag varit i tillfälle att beundra den glada tillförsikten och förmågan att utihärda plågor och lemmarnas förluster hos hundrafals sårade tyska soldater. Dessa liksom deras hundrafusentals olycksrammer där ute på slagfälten ha dock en bundsförvant i den eggelse, som själfva striden innebär och i en militärisk uppfostrans träning till själfdisciplin.

Och när jag tänker på alla dessa modiga, dödsföraktande män, som offra lif och lemmar för fosterlandet, och se'n låter tanken gå till de tyska kvinnorna, där de nu under det kriget beröfvar dem söner, män och bröder — skänka alla sina krafter, all sin hjärtas omhet åt värnandet af landets trygghet, då kan jag ej tycka annat än att det oblodiga försvarsverk, som kvinnorna härmed utföra, är lika beundransvärdt och betydelsefullt som de kämpande arméernas. Och jag skulle äfven om dem vilja säga: "det är, som om de blefve större under allt detta!"

Den klaraste föreställningen om den tyska kvinnans fosterländska gärning får man genom att taga del af hennes arbete i den hela Tyskland omfattande "krigshjälpstjänsten", hvilken afser att motverka alla de svårigheter och rubbningar inom olika sociala områden, som uppstått genom kriget, att skydda och ge stöd åt de i krigstjänst utkallades familjer samt att på olika sätt vara både de sårade och friska soldaterna till hjälp och uppmuntran.

Denna storstilade organisation, som nu i månader utöfvat sin välsignelserika verk-

samhet på alla de platser, där samarbete kan komma i fråga, har blifvit som en centralpunkt för Tysklands hela föreningsväsen. Och den oegennyttiga fosterlandskärlek, som varit drifkraften, har samlat och dragit till sig de mest olikfänkande och olikartade element. Protestanter, judar, katoliker, socialister, konservativa — alla ha de bordlagt sina "liffrågor", och de oräkneliga föreningarna ha i endräkt mötts inför samma uppgift, där det ej längre är fråga om att drifva fram de egna intressena utan att offra det mesta möjliga för ett gemensamt mål.

Att resultatet af arbetet för "der Vaterländische Kriegshilfsdienst" öfver allt och redan från första början blifvit så storartadt, beror i hög grad på den förmåga att organisera och samarbeta planmässigt, som är så utmärkande för det tyska folket. "Arbetsfördelning och dock arbetsgemenskap" är också den grundsats, som ledt utformandet af det stora fosterländska förbundet. Och öfverallt, där det började sin verksamhet slöto sig förutvarande och nya föreningar tillsammans under en gemensam ledning.

Att "Röda Korset" och andra sjukvårdsföreningar stodo färdiga och väl rustade till tjänstgöring i samma stund första mobiliseringsordern kallade, behöfver ej nämnas. Men det är anmärkningsvärdt, huru snabbt organisationen af den fosterländska krigshjälpstjänsten i sin helhet var färdig att in-

gripa. Och öfverallt kan man lägga märke till, att kvinnorna härvid i regel voro redo att genom sina olika föreningar deltaga i arbetet så tidigt som den andra och tredje augusti. I allmänhet är det platsafdelningarna af de stora kvinnoföreningarna: "Vaterländischer Frauenverein" och "Deutsch-Evangelischer Frauenbund", som ämte andra sammanslutningar konstituerat och bildat det gemensamma förbundet "Nationaler Frauendienst", hvilket ofta, liksom i Göttingen, sedan uppgått som en afdelning i "Der Vaterländische Kriegshilfsdienst".

I hufvudsak och i allt som rör organisationen som sådan: det planmässiga arbetet, enhetligheten och samarbetet, kan den fosterländska krigshjälpstjänstens verksamhet här i Göttingen tjäna som ett exempel på, hur denna organisation arbetar i öfriga tyska städer. Och det kunde vara nog så frestande att mer utförligt skildra hela denna beundransvärdt ordnade sammanslutning, om ej endast de områden, där kvinnornas krafter tillgodogöras, redan gäfvat mer stoff än utrymmet här tillåter mig använda. De i "Vaterländische Kriegshilfsdienst" medverkande kvinnorna, ha nämligen olika uppgifter att fylla inom de flesta af förbundets tolf afdelningar, af hvilka den 7:de ensam utgöres af "der Nationale Frauendienst". Och dessa arbetsuppgifter omfatta så godt som alla områden, dit kvinnohänder nå och där kvinnokraft rå.

Har man någon kunskap om organisationen af de svenska kvinnoföreningarna, som bildats för liknande ändamål, med deras skilda styrelser, lokaler — och äfven viljor — om man skall döma efter hvad de svenska tidningarna ha att förmäla om en nyligen skedd splittring inom en af föreningarna — då är det på mer än ett sätt en märklig erfarenhet att göra ett besök på den här under samma tak arbetande sammanslutningen af ej mindre än 27 olika föreningar med en ledande styrelse och en gemensam finansförvaltning.

Till de uppgifter, åt hvilka kvinnorna här ägna sitt arbete, hörde i första hand förmedlingen af

En af Röda korsets "Kakaoslugor".

KLIPPAN

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopie-
och Tryckpapper
samt kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

KLÄDNINGAR

der Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

till Kr. 8.50 per styck är väl billigt? Sänd Eder nerfläckade och oanvändbara klädning för kemisk tvätt och prässning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder sig för kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

frivilliga kvinnliga hjälpkrafter och ordnandet af sjukvårdskurser jämte placering af de utbildade eleverna vid lasarett och konvalescenthem. Dessutom tillkommer det "Nationaler Frauendienst" att anskaffa lasarettutrustning samt kläder till soldaterna. Ett kräfvande arbetsfält har man vidare i den omfattande "familjeförsorgen", som gäller vård och hjälp i vidsträcktaste mening åt soldaternas anhöriga. I samband härmed är en särskild hjälpaufdelning inrättad för barnsängskvinnor, hvilken har till uppgift att på olika sätt taga hand om mor och barn under de första sex månaderna. Under tiden närmast före och efter förlösningen få mödrarna hjälp till sitt arbete, så att de, om de ha en plats eller annat bestämt arbete, ej förlora detta. Äfven lämnas dem fri läkare- och sköterskevård. En ny barnkrubba är med anslutning härtill också upprättad, likaså en af läkare ledd rådgifningsbyrå för mödrar med småbarn. Därjämte är äfven mjölkutdelningen satt i gång.

Hur varmt och helt föreningen ger det mesta och bästa möjliga förstår man, när man får veta, att hvarje fattigt barn, som födes under kriget, får en af de här ledande damerna till fadder och står under hennes speciella beskydd. "Ty" — säga de, "hvarje lif är nu särskildt värdefullt, och hvarje barn bör nu vara ännu mer välkommet än annars."

En arbets- och platsförmedling har också upprättats af "der Nationale Frauendienst", likaså en sy- och lappningsstuga för betaldt arbete, hvarifrån äfven hemarbete utlämnas. Man har dessutom börjat ordna en särskild hemsjukvård samt ett folkök, som öppnades den 1 oktober, och en ny skydds- och barnavårdsanstalt är färdig att tagas i anspråk så fort som de redan befintliga visa sig vara otillräckliga. För att all möjlig rättvisa skall ske barnen söker man äfven efterforska dem, som äro födda af ogifta mödrar, och hvilkas fäder äro ute i kriget.

Vid sidan af detta kärleksarbete, som kräver mycken omtanke och många frivilliga hjälpkrafter för att ej tala om de summor som fordras, ha kvinnorna allt sedan 3 augusti dellagit i den tjänstgöring, som dag och natt pågått på bangården vid mat- och förfriskningsutdelning till de tågen medföljande soldaterna. "Och", säga de, "aldrig ha vi utfört ett så glädjerikt värf eller blifvit så gladt hälsade, och aldrig ha väl vår bangård genljudit af så mycken sång och så många hänfödda hurrarop som i dessa da-

De sårade väntas. Ett provisoriskt lasarett.

gar". I sammanhang med denna bangårdstjänst kan också nämnas en annan, där äfven kvinnor ge sin hjälp. Det är vid de stora transporterna af sårade, dels de genomresande, dels de som äro bestämda för Göttingen. Fastän läkare härifrån i stor mängd ha kallats till kriget, finns dock ännu så många kvar, att ständigt två läkare dag som natt tjänstgöra vid bangården och jämte dem sjuksystrar, "hjälpvänner" och sjukbärare från sanitetskolonnen, som stå tillreds med sina bekväma och lätta sjukvagnar. — Allt detta är också någonting, som väl kan behövas, då lågen jämte sjukvårdspersonal kunna medföra 320 svårt eller 800 lätt sårade.

Att också afdelningen för "Liebesgaben", som här har ej mindre än 18 insamlingsställen, tar kvinnornas arbetskraft i anspråk kan man ju förstå, särskildt under närmaste tid, då förberedelser göres till den stora julsändningen till trupperna.

Slutligen må nämnas, att det var på initiativ af "Nationaler Frauendienst" som afdelningen: "Bibliotek för konvalescenter" bildades, hvilken skötes af "Studentischer Vaterländischer Hilfsdienst" och till hvilken flera af Göttingens allmänna och föreningsbibliotek ställts till förfogande.

Denna del af kvinnornas stora arbetsinsats i den fosterländska krigshjälpstjänsten är nu endast skildrad i hufvudsak. Att här bakom gömma sig detaljer i en omfattning och med kraf på en själfuppoffring och duglighet, som äro beundransvärda, ser man snart — ej minst genom det resultat, som

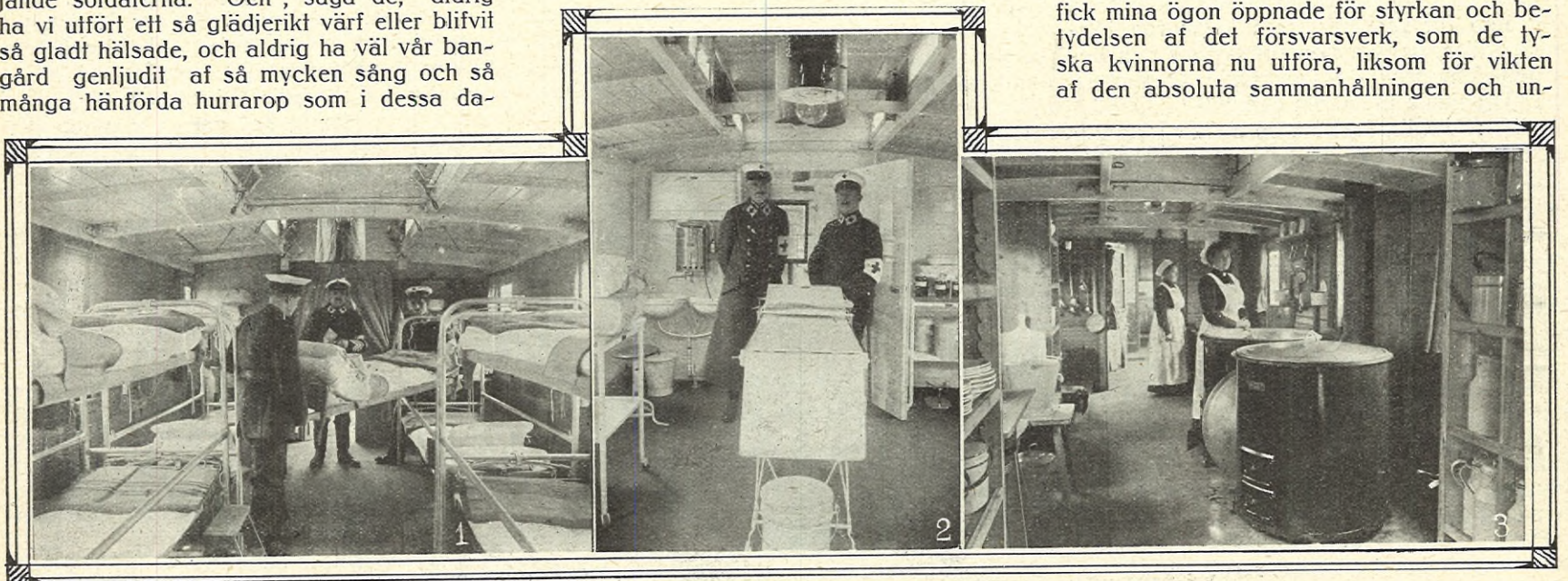
uppnås här liksom öfverallt i Tyskland. Det är ej att säga för mycket, att detta kvinnornas fosterländska verk är en ny grundval för den inre styrka och lifskraft, som skall möjliggöra en snar läkning af alla de sår, och skador, som kriget orsakar.

Det faller ju af sig själf att kvinnoarbetet för "krigshjälpstjänsten" bjuder på en mängd detaljlikheter i de olika städerna, beroende på de skilda förhållanden, som råda. Så t. ex. har den pommerska universitetsstaden Greifswald, som fått taga emot en mängd ostpreussiska flyktingar, ett omfattande hjälparbete i omsorgen om dessa. I de större

städerna, där antalet af arbetare och fattiga kräver en utsträckt familjeförsorg, ha många åtgärder vidtagits, som ej äro af nöden i mindre eller ekonomiskt bättre löstade samhällen. I många af dem ha uppstått bespisningsställen för fattiga barn, och i Berlin, som naturligtvis har att framvisa de flesta och mest växlande arterna af hjälpanstalter, har Röda Korset bland annat öppnat ett antal "Kakao-Stuben" för barn. I Stuttgart ingår det i vården af fattiga barnsängskvinnor att för detta ändamål särskildt iordningställda korgar utlånas, hvilka innehålla de för mor och barn nödvändiga klädesplaggen. Och i flera städer har öppnats rättsskyddsbyråer för kvinnor, där de ha att söka hjälp i juridiska frågor.

Hur både intressant och lärorikt det än är att se denna verksamhet funktionera och att få taga del af dess fulländade organisation, så är det kanske än mer oförgämligt att höra någon af dessa kvinnor tala om de förhållanden, hvarunder de arbeta.

Jag hade också härom dagen den turen — efter att förut ett par gånger ha besett föreningens lokaler, till hvilka ett af universitetets hus är upplåtet — att i lugn och ro få sammanträffa med en af de ledande damerna här — någonting som är rätt svårt, eftersom de ej längre själfva rå om sin tid. Det var professorskan Lehmann, ordförande i "Nationaler Frauendienst" i Göttingen, till hvars hem jag blifvit inbjuden. Och jag tror att det var under samtalet med denna lugna, klara och anspråkslöst talande lilla kvinna med den stora arbetsuppgiften och den kräfvande förtroendeplatsen, som jag först fick mina ögon öppnade för styrkan och betydelsen af det försvarsverk, som de tyska kvinnorna nu utföra, liksom för vikten af den absoluta sammanhållningen och un-

Ett tyskt lasarett-tåg. 1. Afdelning för svårt sårade. 2. Operationsrum. 3. Kök.

Mattor

Linoleum 200 cm. bred 3: 25, 3: 75, 4: —.
Linoleum genombr. 200 cm. bred 5: —, 6: 50, 7: —, 9: —
Äkta, Orientaliska, Kidderminster, Bryssel och Schagg i alla storlekar, sednaste nyheter.

4 St. Nygat. — ÖSTERLUND & ANDERSONS A.-B., STOCKHOLM. — Hötorget 11.

K. ANDERSON

KAFFESERVISER

silfver, nysilfver, utsökta modeller.

Praktikatalog, ringmått gratis.

KUNGL. HOFJUVELERARE.

JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21.

derordnandet af alla personliga intressen, som framförallt och öfverallt utmärker deras organisation.

Dessutom fick jag härunder äfven genom en mängd upplysande smådrag ett bestämt intryck af föreningens verksamhet och af kvinnornas ställning i allmänhet under nuvarande svåra tider. Så hade t. ex. "Nationaler Frauendienst" genast utfärdat ett upprop till Tysklands kvinnor med trenne hufvudpunkter, hvaraf den första lyder: "Gör ej arbetslösheten större genom att afskeda tjänare!" Den andra: "Bort med all falsk sparsamhet! Spara ej på kläder, lektioner och arbetshjälp, som kan skaffa bröd åt mer behöfvande, för att ni sedan skall bli tvungen att i stället ge ut pengar åt de arbetslösa!" Den tredje: "Visa urskilning i det frivilliga arbetet! Kasta er ej i ovis välmening in på tillverkning af alla slags gåfvor till trupper, lasarettor och annat utan att först tillse, att de, hvilka behöfva arbeta för betalning, ha full sysselsättning!" Som exempel på, hur detta kan efterlefas, nämnde fru L. att en professorsfru härstädes hade som gåfva inköpt för 1,000 mark ullgarn, som sedan mot god arbetslön utdelades bland arbetslösa till stickning. Hon talade också om, att kvinnorna här nu få vikariera för de i krigstjänst kallade männen i de flesta af statens och stadens verk. De erhålla härvid god lön, ehuru äfven männen under tiden uppbära sin fulla aflöning. Till och med som gatsopare tjänstgöra en del arbetarekvinnor och sköta sitt värf med ej så liten talang.

Och alla dessa kvinnor, som arbeta och försaka på olika sätt, de bära härunder med hjältemod sin börda af sorg och oro för män, söner och bröder, men känna det som en plikt att ej förråda sin smärta. Detta förfärliga: offret af deras käraste, af lugn och lycka är något som måste vara, då det gäller fosterlandet. Och frågar man dem, om det ändå ej är bra tungt och svårt att bära allt detta, som kriget för med sig, svara de endast, hög som låg, fattig som rik — "Wenn nur unser liebes Deutschland durch kommt!"

En mottagningsbyrå för julgåfvor till soldaterna.

KARL XII.

DEN 30 NOV. 1914.

JAG MINNS SÅ VÄL FRÅN LIFVETS
vår,

hur blicken, skymd af barnatår,
gick hän i dag mot kalla, norska fjäl-
len.

Jag minns så godt, hur fram jag gick
i Dalaskog med eldad blick
och följde hjältens fjät den sista
kvällen.

I norrskensnatt, i vinterkväll
hans saga, tald i torftigt fjäll,
mitt hjärta drömmar gaf så dådfullt
stora.

Han stod för mig så hög och ren,
så jättelik i kvällens sken.
Den bilden kan och vill jag ej förlora.

Jag ser den än på vintrig mo,
där nordens jättefuror gro,
och träden skjuta köldskott uti kvällen.
Jag ser den, käck, med pamp i hand,
bland åskor stå för Svea land
med hjälteblicken fäst på låga fjällen.

Då glädes jag, att han är vår,
att sagan än kring jorden går,
som väldig våg sig bryter fram i haf-
ven.

Då ser jag än så stort mitt land,
då tänker jag med kind i brand
på strålomgjutna, kära hjältegravnen.

Så träd då fram, du bragders son,
sänd kraft till oss din ande från
och kärlek tänd hos oss för foster-
jorden!

Och lifve oss ditt lejonmod,
om än en gång vi spilla blod
för landet, landet vårt i höga nordnen!
LARS LUNELL.

Hvad Röda Korsets kvin- noförening hunnit med.

RÖDA KORSETS KVINNOFÖRE-
ning, som arbetar på att skaffa
sjukvårdsmateriel åt krigsmak-
ten och landstormen, har i kän-
slan af nödvändigheten att vara
beredd att möta ett krigsutbrott utvecklats
en större aktivitet än någonsin och på de
sista månaderna uträttat lika mycket eller
mera än förut under årtal. Att detta
varit möjligt beror därpå, att kvinnorna
i hela landet klarare än förut insett
vikten af det arbete, som kvinnoföre-
ningen åtagit sig, och skyndat att er-
bjuda sin hjälp. Röda korsets lokalföre-
ningar till exempel, som den första januari
voro 83, äro nu 204. Dessa lokalföreningar
ha' hittills åstadkommit fullständig utrustning
med sängutredning, kläder och förband för
2200 man. De flesta af dem ha upptagit ar-
betet för landstormens sjukvårdsutrustning i
sin arbetsplan. Sjukstugor för landstormen
hålla på att uppsättas, beräknade för 200
man inom hvarje arméfördelning. I detta
arbete deltaga lokalföreningarna och cen-
tralstyrelsen i Stockholm utfyller de felande
förråden, där så behöfves. I Stockholm har
arbetsifvern varit så stor, att förråden sedan
augusti mångdubblats. Kvinnoföreningen har
förutom de redan uppsatta 6 fasta sjukhu-
sen för 250 sängar hvardera åtagit sig att
uppsätta 17 extra krigssjukhus med 1500
sängplatser, till hvilka materialen till stör-
sta delen är afskickad. Ett i sanning vac-
kert arbetsresultat!

För detta arbete har såväl drottningen
som kronprinsessan och prinsessan Ingeborg
visat det lifligaste intresse. Medan kron-
prinsessan specialiserat sig på landstormen,
så har drottningen ekonomiskt åtagit sig
utrustning af ett krigssjukhus med 125 sän-
gar och prinsessan Ingeborg och hennes
gemål ett om 100 sängar. Alla tre arbeta
dessutom flitigt med egna händer.

Tillsamman ha i Stockholm influtit sedan
augusti 30,000 kronor i gåfvor, hvilka sam-
vetsgrannt användts till inköp af materiel.
Upplysningskurser i sjukvård ha gifvits, så-
väl i Stockholm (för mer än 1000 deltagare
sammanlagdt) som i landsorten. En sär-
skild kommitté är tillsatt för att omhänder-
taga organiserandet af allt det frivilliga
hjälparbete, som visat sig vara af så stor
praktisk betydelse i händelse af krig.

För att bereda arbetsförtjänst åt nödstäl-
da, har från Centralstyrelsen utlämnats ar-
bete för Röda Korsets räkning till behöfvande
kvinnor, men de för detta ändamål
skänkta penningarna äro i det närmaste slut.

Man kan tryggt våga säga, att trots allt
hvad som gjorts ännu mycket arbete åter-
står, innan vi stå fullständigt rustade att mö-
ta alla eventualiteter. Det är därför allt-
jämt önskvärdt att nya krafter träda in i ar-
betet, såväl i Stockholm som i landsorten.
Vi erinra till deras tjänst, som icke ha nå-
gon lokalförening i närheten, att Röda Kor-
sets kvinnoförening har sin expedition Kar-
lavägen 4, Stockholm, och att alla upplys-
ningar kunna erhållas där.

Pellerins Växt-Margarin ersätter det finaste mejerismör.
Bästa, drygaste och hållbaraste fabrikatet.

Kejsarn af Portugallien.

Selma Lagerlöfs nya bok.

OR MIG, I MOTSAETS TILL ÅTskilliga andra, står Selma Lagerlöfs i fjol utkomna *Körkarlen* utomordentligt, ja, särskildt högt i den stora berättarskans produktion. Stämningen är där förtätad och enhetlig i en grad såsom endast i de allra bästa af föregående ting; subliniteten är höjd ända till gränsen af bristning — och håller likväl. Som ur drömmen, och likväl med en profetisk manings allvar, ljuda där de sköna orden om mildhets och förlåtelses ljus utur grymhetens och syndens natt. Det är en stor inspirations fläkt öfver den lilla boken.

Säger jag nu, att den i år, alldeles i dessa dagar utkommande *Kejsarn af Portugallien* är företrädaren i många stycken synnerligen olik, ser det ju ut som en inskränkning. Men inför Selma Lagerlöf ha vi ju för länge sedan i det hela sträckt vapen, och de, hvilka öfverhufvud ha sinnet öppet och tacksamt för poesin i allt hennes verk, tänka icke så mycket på att kritisera enskildheter. Hon liknar fén, vid hvilkens fötter, hvar hon går fram, blommor spira upp. Ovillkorligt födes den för henne säregna trosvisna skönheten ur den enklaste saga, blott hon berättar den. Att läsa henne innebär en art förtrollning: en ny värld öppnar sig, som af den verkliga endast har namn och sken, och som åter sluter sig, när man lämnat boken med ett osvikligt intryck af vederkvickelse, likt det efter den lättaste, vackra resa. Det blir först senare man minnes att jämföra det ena af hennes verk med det andra och föredrager ettdera. Under själfva läsningen visste man endast, att man åter glidit in i den där hemlighetsfulla världen, där till och med den onde var möjlig att försona sig med, och den dumme lärorik!

Kejsarn af Portugallien är berättelsen om dagsverkaren Jan Andersson i Skrolycka, som aldrig kunde "tröttna på att berätta om den dagen, då hans lilla flicka kom till världen". Det var en regnig dag, ful och våt, och hela dagen hade Jan fått sitta på huggkubben i vedskjulet, utan annat göra än att vänta. I den lilla stugan huserade barnmorskan och ett par tre andra kvinnor kring Jans hustru, Kattrinna, och som Jan och Kattrinna icke mer voro helt unga, när de nu gifte sig, hade Jan hoppats att de åtminstone skulle slippa barn i sin fattigdom. Han var därför missnöjd och ovänligt stämd mot dem därinne och mot hela tillställningen, och framför allt tyckte han det var gruffligt synd om sig själf.

"Min snälla Jan Andersson", sa han, "hvad är det för fel med dig? Hvarför går allting så illa för dig? Hvarför har du alltid så ledsamt? Å hvarför fick du inte gifva dig med en vacker ung flicka, utan med den gamla Lagårds-Kattrinna hos Erik i Falla?"

Alltmer och mer förbittrad blef han. Det var nära nog, att när man äntligen kom och inbjöd honom att träda in i stugan och få se "en liten jänta, å det en, som heter duga", så hade han svarat nej, så sur och frusen hade han småningom blifvit. Men barnmorskan tog ett steg framåt emot honom i det samma, och ett bytte, som hon höll i, lade hon helt enkelt i armarna på honom, och då kom det! Då fick han se barnets lilla rynkiga ansikte och små händer, och med ens fick han en den underligaste stöt genom hela krop-

pen, och hjärtat började klappa som aldrig förr. Och när barnmorskan strax igen ville taga barnet tillbaka, kände Jan endast, att nej, det ville han inte lämna ifrån sig mer. Inom honom hade något vaknat, en stor kärlek, och den första han någonsin känt.

Delta första kapitel i boken är alldeles förtjusande, och de närmast följande stå det icke efter. De handla nu om den lilla flickans barndom. Det vackraste namn hade hon fått, Klara Fina Gulleborg, efter själfva solen, som kommit och gifvit tecken just som Jan stod alldeles rådlös för hvad han skulle hitta på. Skildringen af faderns, den fattige dagsverkaren, ömma, ljufva kärlek till det uppväxande barnet, allt gifvet i små korta kapitel, hvilka hvar för sig rymma ett fristående drag, är alldeles betagande. Den lilla har blifvit faderns hela lif. En sådan lycka har han aldrig erfarit, aldrig anat; på hennes födelsedag firar han henne och sig själf med att göra andra godt, så rik känner han sig. Och till och med den smärta han förnimmer, när tösen på examensdagen i skolan ser ut att glömma bort faderns närvaro, är en gåfva, dyrbar som de andra.

På denna faderns alltuppslukande kärlek till sitt barn är hela boken byggd. Den är dess röda tråd, äkta purpur. Men ifall denna nu icke kommit att fullt i höjd med begynnelsen genomglöda bokens senare del, beror detta på, att isoleringen af de tvenne hufvudpersonerna, de enda vi riktigt brydde oss om, brytes af, och en mångfald andra stämmor börja göra sig hörda. Efter den första tredjedelen af boken inträder det dramatiska elementet däri, och författarinnan synes med ens ha bestämt sig för att till det ymniga och breda materialet anlägga en anmärkningsvärdt knapphändig form. Det ser ut som om hon tänkt: nu skall jag inte mer ge mig så god ro. Tiden har fått en så rask takt, människorna börja få så litet tålmod, jag vill inte fresa på det för mycket! — Men jag tror för min del, att Selma Lagerlöf där en smula misstagit sig på sina trogna läsares oförberädda vilja att stanna med henne, så länge hon bara ville tala. Mycket af ljusning i hennes diktning beror af den kärleksfulla fördjupningen i detaljer, som andra blindt glida förbi.

Vare härmed hur som helst, ett betydligt rörligare lif kommer nu i spelet. Jans gamle gode husbonde, Erik i Falla, råkar ut för en olyckshändelse, som kostar hans lif. Alldeles fri från skuld står ej hans måg, som försummat att tillräckligt snart bringa hjälp. Denna skuld känner Jan i Skrolycka ensam till, och därmed har han, den snälle Jan, inåtvänd och utan svek som han själf är, fått sig en lömsk fiende på halsen. Den nye husbondens tid kommer icke att bli den gamles lik. En vacker dag befinner sig Jan, genom oklara transaktioner beträffande sin egen stuga, stå i skuld till Lars Gunnarsson på två hundra kronor. Ingen annan väg finns därur, än att Klara Gulla, som nu blifvit sjutton år och vacker som en ros, får ge sig ut och tjäna ihop de nödvändiga pengarna på de tre månader man har kvar till förfallodagen! Allt afgöres i en hast: flickan får söka sig en plats i staden, och det går nog bra!

Här förundrar sig läsaren litet öfver de goda människornas enkla förhoppning om två hundra kronors förtjänst på så kort tid för en

sjutton års landflicka... Men Selma Lagerlöf ger icke mer än annars rum för realistiska invändningar. Det är så, kort och godt — och vi ha att tro. Men ännu lättare blir oss onekligen att tro på Jans förfärliga sorg och saknad, när hans lilla lös är borta. Han har följt henne steg för steg sedan hon föddes, men nu är han alldeles ensam, och hvar dag fylles hädanefter af ingenting annat än längtan och väntan.

Ja, väntan!

Tre månader skulle Klara Gulla vara borta och den 1 oktober, förfallodagen, vara hemma igen. Tiden kryper fram, och äntligen kommer stunden. Då befinnes, att Klara Gulla verkligen fått ihop den begärda summan, och hon har också skickat den till passande lagkunnig person, klar i hufvudet som hon tyckes vara — men själf förblir hon borta. En enda gång, sedan hon for, hade hon brefledes hörts af till hemmet, och det brefvet hade Jan låtit läsa hundra sinom hundra gånger för sig; men själf kom hon inte; och brefvet, det blef det enda, och det blef det sista.

Hvad hade hänt, hvad stod på? Man förstår nog, att Jan inte var sen att göra upp förklaringar för sig. Lilla flickan vill ej låta höra af sig förrän hon är alldeles färdig med det storverk hon nog sagt sig för, där hon är, det är hvad han säger till sig själf. Och någon upphöjelse är det säkert frågan om! Har inte gamla Kattrinna en gång, då hon gick förbi karlar, som kommit hem från staden, hört dem yttra att "hon hade sidenklänning", hvarpå de förläget började tala om annat, när Klara Gullas mor kom närmare? Kattrinna skakar på hufvudet och anar sorg och oråd, men Jan vet bättre: nog står allt rätt till, och nog skall något stort komma ut af allt detta. Af sidenklänningen och af tystnaden!

Det är emellertid ingen som vet detta, mer än han. Jan har blifvit alltmer tyst, inåtvänd och underlig. Hvar och en inser nog, att alldeles som folk mest, det är han inte mer. Tiden går, Jan vet hvad han vet. Men så inträffar den dag, han inte kan hålla sig längre. Den elake Agrippa Prästberg har kastat till honom ett fullt ord om dottern, och istället för att harmas, som hvarje annan far skulle gjort, drar han på munnen och svarar blott med att berätta för både Agrippa och alla dem, som häpna stå ikring denne, om hvilken härlighet de skola få sig uppenbar den dag "kejsarinnan Klara af Portugallien" äntligen kommer hem! Det kan inte hjälpas, tänker han, den lilla flickan förlåter mig nog, att jag nu blottat hennes hemlighet. Och som han gjort det, känner han med ens en stor, stor lycka inom sig. "Han tyckte, att han hade fått den lilla flickan tillbaka."

Så var det gjordt. Och nästa steg, det är, att Jan själf blir kejsarn af Portugallien. Han, som alltid varit så blygsam och ödmjuk, börjar inse, att han för Klara Gullas egen skull måste hålla på sin rang, han måste underätta allt folk om hvem han väckligen är, så att ingen skall råka ut för missgreppet att behandla honom med sidovörnad. Det ena kedjar sig i det andra, och Jan har ur den bittra saknaden efter sitt älskade barn glidit in i en ljus dröm om glans och ära för henne och för sig själf. Man känner att detta är ett äkta Selma Lagerlöfskt motiv, och man förstår hur det lockat henne. En vemodig och rörande poesi hvilat öfver den stackars dagakarlen, som nu går från gård till gård, lämnande åt gamla Kattrinna att ensam sörja för dagligt bröd, medan han, inför alla

Salicedrin-salva

Framställd af svensk leg. läkare på basen af Zn; S; Salicylat; Pyrol. Oxycedri; etc. Osvikligt medel mot själfsprickor, äldre sår, lätta brännskador, torra kroniska ekzem. Säljes endast å apotek. Studera noggrant medfölj. bruksanv. Pröfvad å svenska sjukhus. Tillverkas af **Tekn. Fabriken Påquerette, Sthlm.** Prospekt på begäran.

KONSTFLITEN, Göteborg.

Möbler, konstnärligt vackra, praktiska, hållbara.

Kostnadsförslag på begäran.

som vilja höra på — och de fattas aldrig! — sjunger sin "kejsarvisa":

Kejsarinnans fader
är så hjärtans glader.
Som tidningen hafver sagt.
Österrike, Portugal,
Metz, Japan, som det var.
Bom, bom, bom, å rulla
bom, bom.

O. s. v.

Man kan här tillåta sig anmärkningen att det inre förloppet af Jans förvandling väl mycket undanhålles oss. Så fint och inträngande som han är lefvandegjord i bokens första del, blir detta oss i viss mån en brist. Enstaka glimtar låta oss ana, att också här skatter kunnat afvinnas Jans lifsöde. Istället blir han nu hufvudsakligen den, som spelar en ingripande roll i flera andras. Han har blifvit en "seende" och fått en sällsam makt att i vägande och afgörande stunder säga de ord, som bränna sig fast. Vi få sålunda bevitna utvecklingen af dramat i Lars Gunnarssons hem, där gammal orätt legat kvar och groft och färdt under åren, några andra episoder att här förtiga. Men Jan i Skrolycka, kejsarn af Portugallien, är omedveten om händelsernas innebörd liksom om tidens flykt, och för oss blir hans innersta allmer dunkelt och gåtfullt.

Den lilla flickan, emellertid? frågar man. Ack, det går år och år. Från hennes afresa och till de sista scenerna har det gått femton. Hon har ej hörts af och betyder i boken under denna period intet, annat än genom faderns drömmar och kärlek. Men efter femton år kommer hon oväntadt tillbaka. Kattinna har blifvit skrumpen och skröplig, Jan en liten liten grå gubbe, som dottern knappt känner igen.

"Har han blitt tokig?" ropar hon förskrämd, när hon får se honom komma, iförd sin staccars ömkliga kejsarutstyrel, en antik läderkasket och papperskrimskrams på bröstet och omgifven af skraftande barnungar.

"Vår Herre ställde det så af barmhärtighet", svarar modern.

Nu störta händelserna framåt. Klara Gulla har, hur det nu hängt ihop, gjort sin lycka i världen. Hon är restauratris på en stor ångbåt och har eget hem i Malmö. För fadern har hon blifvit rädd, ja, hon tål honom knappt, men modern vill hon få med sig bort från honom. Hennes hjärta är hårdt, hennes sinne har blifvit främmande för allt det forna och kära. Hon kan ej se det mer. På fåtalet slutsidor hopas förvecklingarna nästan biografmässigt, och först när hon står inför de båda föräldrarnes kistor, faderns, som hon nästan drivit i döden, och moderns, som gått bort af sorg, vaknar något till lif inom henne igen — den stora gamla ömheten, som så länge varit visnen. "Och med detsamma visste hon, att allt åter var godt."

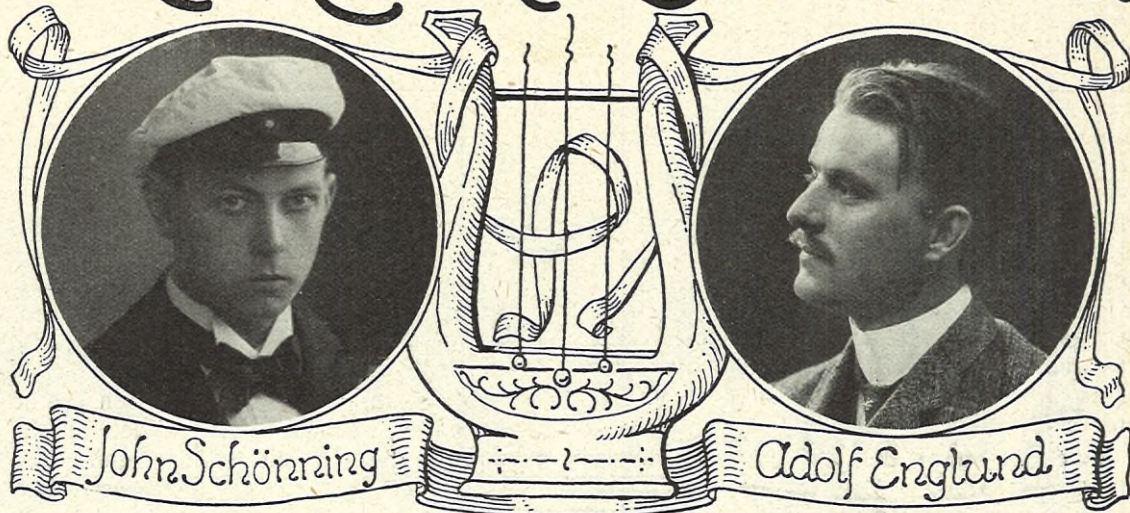
Så förenas hon åter med fadern i försoning, den lilla Klara Gulla, som vetat så föga om hvad hon betydtt, eller om hvem fadern verkligen varit, ett lefvande hjärta framförallt; och på detta ljusa slutackord lägga vi själfva bort boken, medan allt folket kring de båda gamlas graf förundrar sig öfver det förklarings sken, som nu strålar från dotterns gestalt.

Helt visst får boken vänner och beundrare. Att den är lifligare, ja, mer spännande än åtskilliga andra af Selma Lagerlöfs hand, torde af det ofvan skrifna tillräckligt framgå. Och med de inskränkningar jag framhållit, äger den likväl i rikt mått den värmande kraft och poetiska ljusning vi väl känna såsom den benådade stora diktarinns eget särmerke.

MARIKA STJERNSTEDT.

Idun

VÅR MUSIKPRISTÄFLING

"Säsöngens Dansmelodier."

ILL DEN AF OSS UTLYSTA december-pristäftlingen för åstadkommande af en vacker sällskapsdans till den stundande balsösongen har inkommit ett betydande antal kompositioner, hvars bedömning nu slutförts af redaktionen med biträde af en utomstående fackman. Det har därvid befunnits nödvändigt att dela det utfästa priset 100 kronor i två hälfter, hvaraf en tango: "Irene" och en one step, "Klappande hjärtan", båda komponerade af den populära danskomponisten Adolf Englund, belönats med 50 kr. hvardera. Dessutom har utdelats ett extra pris, likaledes å 50 kr., för en boston, "Jag ville, jag vore..", komponerad af John Schönning. — Namnet Adolf Englund har sedan länge varit synnerligen gouteradt inom våra dansanta kretsar och är knutet till många af den moderna dansmusikens bästa alster. Komponisten har också tillföre ut-

gått som segrare ur med denna likarlade täflingar, en anordnad af Damernas Musikblad och en af Svenska Dagbladet. Namnet John Schönning bäres af en ung filosofie kandidat, hvilken ämnar ägna sig åt musikens kall och f. n. är förste violinist i Gefleborgs läns orkesterförenings symfoniorkester.

Beträffande publiceringen af de tre danskompositionerna möter det alltför stora praktiska svårigheter att införa dem i en tidnings spalter. Redaktionen har därför funnit den lämpligaste lösningen vara att utgifva dem samlade i ett häfte under den gemensamma rubriken "Säsöngens dansmelodier" och till det utomordentligt billiga priset af 50 öre. Enhvar af Iduns musikintresserade läsare, som önskar erhålla detsamma, har endast att till tidningens expedition insända beloppet 50 öre i postanvisning jämte namn och adress. Häftet expedieras då portofritt till rekvirenten.

Stockholm den 1 december 1914.

IDUNS REDAKTION.

"Iduns flaggvecka."

Det ekonomiska resultatet. Ett vackert tillskott till fosterlandets försvar.

KÄNSLAN AF ATT SVENSKA flaggan, fosterlandets symbol, icke är hvarje hems egendom, icke som sig borde outhärlig i fäst och högtid så väl som i allvar och sorg, värdjade Idun som bekant i våras till sin kvinnliga läsekrets att slå ett slag för att föra ut vår flagga öfver landet. Vi tänkte oss, att om kvinnorna själfva sömmade flaggorna och sedan sålde dem och inkomsten häraf ginge till fosterlandets försvar, så borde på detta sätt den blågula duken spridas mera allmänt än som kunde ske, om man blott i allmänhet uppmanade folk att skaffa sig flaggan. Vi uttogo därför tiden 4 — 10 maj till en flaggvecka, under hvilken intresserade på hvarje ort borde sluta sig samman i arbetslag för förfärdigande af flaggor.

Ehuru tillslutningen ej blef så allmän, som vi hoppats, rönt tanken dock en varm och verksam sympati på sina håll, särskildt i Dalsland och Småland. Hvarje deltagare i "flaggveckan" erhöi sedan Iduns konstnärligt utförda hedersdiplom.

Sedan nu ledarinnsorna för de anmälda flagglagen till Svenska Kvinnoföreningen för fosterlandets försvar, insändt de belopp, som blifvit resultatet af flaggnas försäljning, jämte redovisning, kunna vi i dag meddela våra läsare flaggveckans ekonomiska resultat.

Samtidigt uttala vi ännu en gång ett varmt tack till dem, som medverkat att realisera flaggveckans idé.

Här nedan följer skattmästarens i Svenska Kvinnoföreningen för fosterlandets försvar skrifvelse och kvitto:

Iduns Flaggvecka.

Aug.

13. Waksala flaggförening gm fr.	
Sigrid Melin	36 —
Vexjö flaggförening gm lands-	
höfdingskan Hammarström	326.13
Hedlängen (Dalsland) gm fru	
Agnes von Platen	616.83
Sma kronor	978.96

Härtill komma de medel, som öfverstinnan Sally von Bahr, Tranås, insamlat, men ej öfverlämnat direkt åt föreningen. Emedan fru v. Bahr redan på förhand bestämt deras användande, ansåg föreningen bäst att ej vidare befatta sig härmed.

Med stor tacksamhet till Iduns redaktion, som anordnat denna insamling till fosterlandets försvar tecknar med utmärkt högaktning för Svenska Kvinnoföreningen för fosterlandets försvar:

G. ELFVING,
Skattmästare.

Riddargatan 11 A.

Stockholm 26 nov. 1914.

1

Från Striderna

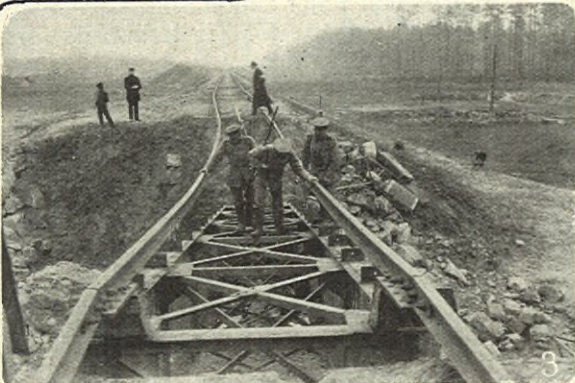
1. Från striderna i Belgien. Tyska fångar under eskort af franska trupper från Algier. 2. Engelskt marininfanteri vid striderna om Yserkanalen. Berl. Ill. Ges. foto. 3. En af ryssarne förstörd järnväg i Polen inspekteras af en

i Flandern och Polen

tysk patrull. 4. Tysk transportkolonn på väg till Warschau. 5. Fältmarskalk v. Hindenburg med stabchefer utanför hufvudkvarteret. A. Grohs foto. 6. En tysk landstörmsafdelning vid fronten i Polen P. Lamm foto.

2

3

5

6

Hamlet på "Dramaten"

NUMERA TORDE INGENTING, VARE SIG DET AR genialt eller dumt, kunna sägas om Shakspeares "Hamlet" som icke sagts förr. Det lilla gulnade kvarthäfte, som för sekler tillbaka först bar Hamlets ord ut i världen, har framkallat hundraden och åter hundraden af volymer, kommentators

ihärdigt byggda analyser, hvilka klumpat ihop sig omkring diktverket på samma sätt som bisamhällets invånare under svärningen omgifva bidrottningen. Skarpsinniga hjärnor, som förstätt dramat, och idiotiska pamfletti-ster, som ingenting begripit, ha offrat mångdubbelt mera tid på sina definitioner än Shakspeare behöft för att skriva alla sina skådespel.

Och under allt detta ha generationer kommit och gått, stater omformats, åskådningar utran-gerats och ersatts med nya — men Hamletgestal-ten har följt med på tidsströmmen, alljämt lika ung, lika starkt i kontakt med sed och lynne, sam-me oppositionsman, samme frätande rannsakare, samme strålande intellektualist.

Bland våra unga svenska skådespelare finns i närvarande stund ingen, som bättre kan återge denne danaprintens andliga rörlighet än herr An-ders de Wahl. Hans Hamlet har icke svär-modsprägel i den grad, att sorgen lägger sordin på hans spänstiga natur. Han är ingen tungsint grubblare, men han tänker skarpt — han är en öppen, handlingsifrig ung man, äfven om han förstår sig till nödvärn. Och hvilken djup konstnärnatur han är framgår af hans tal till skådespelarne — för öfrigt en af glans-punkterna i Anders de Wahls Hamlet-tolk-ning. I sin helhet var spelet prägladt af en

Anders de Wahl som Hamlet och fröken Maria Schildknecht som Ofelia. Nedtill: Skådespelar-scenen i 3:e akten. Ateljer Jæger foto.

mognad och en behärskning, som gjorde att figuren växte organiskt fram, scen för scen, och där funnos beundransvärda detaljer i dialogens poängtering och i den behagfulla plastiken, som oupphörligt förde tanken till adelsmänniskan Hamlet. Fröken Schildknechts Ofelia blef en öfverraskning. Denna unga skådespelerskas begåfning hänvisar henne till helt andra uppgifter, men icke förty gaf hon en fin och känslig bild af Polonius' dotter, och den ömfåliga vansinnes-scenen utföll lyckligt. Kungens och drottningens roller hade förträffliga återgifvare i herr Hedqvist och fru Håkansson, ehuru den sistnämndas deklamation af versen ej gick helt fri från uppstyling, herr Personne gaf en ypperligt karaktäriserad Polonius och herr Cederborg var drastiskt rolig i dödgrävars scenen.

För de förträffliga scenanordningarna och regin ansvarar teaterchefen, herr Tor Hedberg, personligen — Man vill hoppas att denna Hamlet-renässans skall kännetecknas af en lång rad af föreställningar.

ARIEL.

Karin Egnér

fyller den 7 dennes 40 år. Hon är en typisk svensk nutidskvinna — intelligent, företagsam, lugn och värdig, okonstlad, vaken och intresserad af alla dagens frågor — och samtidigt kvinnligt öm och hjärtegod.

Hon har gjort en stor insats i arbetet att dana nyttiga kvinnor och har väl förstått att väcka in-

tresset för sin speciella gren af nyttigt arbete. Detta har hon gjort genom att visa dem, hur lätt arbetet kan utföras, och hur roligt det då är. Hon har tagit som sin uppgift att lära de bildade damerna att sy linnesömnad.

Vid 23 års ålder började hon de kurser i linnesömnad, som nu äro väl kända inom Sveriges damvärld. Tanken att undervisa andra fick hon, då hon en tid vistades hos en god vän, hvars utstyrelse just var under arbete. Det träckades i oändlighet, och ändå blefvo sömmarna föga vackra. Att i stället använda maskinens hjälpapparater hade hon själf lärt under en tids uppehåll i Göteborg. — Hon började då på försök gifva lektioner i Stockholm.

Själf intresserad, intresserade hon eleverna, så att snart började äfven mammorna till döttrarna komma. Elever har hon sedan haft från när och fjärran, äfven från utlandet. Elevantalet är nu så stort, att Karin Egnér ej ensam kan undervisa alla, utan har fått till hjälp en lika intresserad syster. "Intet arbete kan vara roligare än vårt," säga de själfva. "Man känner sig också göra verklig nytta här i lifvet."

Detta behof att göra nytta har äfven drivit Karin Egnér att ta en liten fosterson. Och vid valet af detta barn lät hon helt sitt hjära tala. Hon valde nämligen ej ett friskt, roligt barn, utan ett litet sjukligt och försummadt, som hade behof af en oändlig kärlek och omsorg. Åt honom ägnar hon ock helt sin tid sommar och jul, då de mesta tiden vistas i det kära föräldrahemmet i Blekinge. Vi hoppas så innerligt, att "mamma Ka" skall en dag få mycken glädje af sin lille Nils!

Må då vi, goda vänner och elever, önska henne allt godt och fortsatt arbetsglädje!

INGEBORG HENRIKSSON.

Fru Alma Falk med Zenta och Pajas.

Med Zenta och Pajas

från Karlskrona till Helsingborg.

HELT NYLIGEN LÄSTES I DE SKÅNSKA tidningarna om en ovanlig ryttarbragd: en ung dam i Karlskrona hade på en anmärkningsvärdt kort tid och i dåligt väder ridit från Karlskrona till Helsingborg. Den kända damen, hvars namn är fru Alma Falk, gift med kapten Falk, platsmajor vid Karlskrona fästning, har här nedan själf på ett lifligt och tilltalande sätt berättat om sin märkliga färd, hvilken skildring helt säkert skall väcka våra läsarinners intresse.

ZENTA AR OFFICERSHAST PÅ skånska husarerna, men hade varit med om mobiliseringen i Karlskrona, under hvilken tid jag ridit henne nästan dagligen. När det så blef afmobilisering skulle hon hem igen till Helsingborg, och då passade jag på att fråga, om jag inte kunde få rida hem henne. Och det fick jag både för hästens ägare och för min make, som trotsade alla vänners varningar och misstro och lät mig fara, därför att han visste, hur stort värde jag satte på att få företa en sådan färd.

Så studerade vi kartan och planerade och beställde rum på hotell och gästgivarvärdar längs vägen. Det är 25 mil mellan Karlskrona och Helsingborg, och jag bestämde mig för sex dagars ridt för att ej behöfva rida mer än högst fem mil om dagen.

Och den första november startade jag hemifrån villan på Bergåsa med packfickor kring sadeln och kartfordral i en rem öfver axeln. Klockan var åtta på söndagsmorgonen. Och vid grinden satt Erland på sin pappas arm och vittade och gjorde honnör och kastade slängkyssar, och ända tills vägen svängde, såg jag det eftäriga guldlockshufvudet däruppe. Och jag, som var så karsk, och skulle rida ensam ända till Helsingborg, jag kände i alla fall något tjockt i halsen, när vägen hade svängt och de båda försvunnit. Tänk att kunna resa ifrån dem på en hel vecka för sitt nöjes skull! Lite oroliga voro de nog för mig hemma, men jag hade lofvat att ringa till dem hvarje middagsrast och hvarje eftermiddag, så snart jag kommit fram till mitt nattlogi.

Och så var Pajas med. Man spådde, att jag skulle få många ledsamheter af honom och inte ens min man trodde, att han skulle följa mig länge. Han gick med adresslapp i halsbandet, så att han ändå skulle komma till rätta, om han kom bort från mig.

Första dagen var den enda vackra dagen under hela ridten. En härlig, solig höstdag! Och Zenta var glad och pigg och dansade framåt vägen. Det är allt vackert här

i våra blekingsbygder, stenigt och magert förstås, men så vackert oregelbundet och vildt. Jag red en väg, där den ena lilla rara stugan låg bredvid den andra med blommor i fönstren och blommor kring knutarna. Men midt ibland dem höjde sig högfärdig och stursk en nybyggd tornvilla, ljust lilafärgad med glasveranda med olikfärgade glas. Man kunde riktigt se, hur den såg ned på de små pittoreska blomsterstugorna, och dessa i sin tur tittade under lugg med beundran upp på den lilafärgade grannlåten.

Efter en och en half timmes rast på Ronneby stadshotell, där vi alla tre fingo oss ett mål mat, fortsatte vi till Bräkne-Hoby. Jag hade en härlig bokskog att rida igenom. Under nästan en timmes tid var det bara halft affällda bokar omkring mig. Solen glittrade fram mellan stammarna, och de rödgula löfven, som täckte marken som en tjock matta rasslade kring hästhofvarna. Zentas vackra hals skimrade som guld, när solen lyste på den, och jag sjöng "Ack, om Sancte Per det visste" i takt med trafven, och kände mig så härligt glad och lycklig och lössläppt. Pajas sprang vägen minst tio gånger om uppåt backarna på begge sidor om vägen och skällde på ekorrar. Men ju längre bort från kända trakter vi kommo, desto räddare var han att tappa bort oss andra.

Och så kommo vi till Bräkne-Hoby gästgivarvärdgård efter fyra och en half mils ridt precis klockan tre — alldeles som beräknadt. Där blefvo vi omhändertagna och ompysslade och bemötta med mycken gästfrihet.

Men det var slut med det vackra vädret. När jag nästa morgon klockan 8 satte mig till häst, regnade det och blåste och var så grått och igenmulet som möjligt. Men det bara smakade mer af äfventyr, och vi voro på ett strålende humör alla tre. Kl. 10 kommo vi till Janneberg utanför Karlshamn, där vi voro bjudna på frukost. Det var en härlig raststund på två timmar, och min älskvärda värdinna där tyckte det var ohyggligt, när jag steg till häst igen kl. 12 i hållande regn. Men vi tre tyckte bara det var roligt. Alljäml västerut bar det på uppblötta och steniga vägar, där det bara fanns en liten smal remsa på sidorna, där marken var så mjuk, att man kunde trafva. När jag ridit öfver Mörrumsån, där Pajas jagade ankor, svängde vägen snart rakt söder ut och gick sedan intill sjön nästan ända ner till Sölvesborg. Där låg stormen på rakt utifrån Östersjön, så valtnet var hvitt af skum, och regnet piskade som små hvassa spjut på min vänstra kind, och jag blef genomvåt. Men jag sjöng "Sancte Per", så jag öfverröstade stormen och tyckte, att det var förtjusande med ett riktigt oväder. Det var ingen öfverraskning, ty jag var beredd på regn och rusk. Årstiden var ju inte den lämpligaste för en långtur till häst, men man får ta tillfället, när det kommer. Vägen var vacker och gick genom det ena nätta lilla fiskläget efter det andra. Slät och platt var terrängen förstås med mycket sand, ljungedar och martallar, men till höger om vägen såg jag hela tiden en hög, svart kam af skog. Det var Ryssberget.

Här började jag märka på befolkningen att jag närmade mig "Skaune". Där gick en påg på vägen — han var väl åtminstone en 18 år.

"Hvad heter den här trakten?" frågade jag. Det dröjde en stund, innan jag fick svar. Så kom det: "De veid ja' intel!"

"Nå, kyrkan där, hvad heter den?"

"De e' Gammalstörps körka."

"Och hvad heter gården där?"

"De e' harrgårn."

"Ja, men hvad heter den?" och försöksvis, när jag inget svar fick:

"Är det Gammalstorps gård?"

"Naaj, det finns ingen gård, som heiter Gammalstorps gård."

"Hvad heiter gården då och trakten här?"

"De e' harrgård."

Förtviflad fortsatte jag:

"Nå, men människorna, som bo i den där stugan, hvar säger ni, att de bo?"

Med ett bredt leende: "Där bour vi!"

"Nå, hvar bor ni då?"

Med ett ännu bredare leende och en tumpekning mot stugan: "Vi bour där!"

Utom mig satte jag skänklarna i Zenta och flydde från detta förskräckliga ställe, som nog hette Norge af kartan att döma.

Det regnade alltjämt, när jag red in i den lilla staden Sölvesborg och tog in på dess storställiga stadshotell. Aftonen tillbringades hos bekantas bekanta, som gjorde allt för både Pajas' och mitt välbefinnande.

Regnet fortsatte, när jag nästa morgon lämnade Sölvesborg och red rakt väster ut genom den vackra bokskogen vid Valje. Jag hade bara 3 och en half mil till Kristianstad, och det var väl, ty Zentas framben voro något ansträngda och svullna, och hon ömmande en smula på vänster fram. Vi hade färdat 5 mil dagen förut, och de hårda vägarna hade säkert ansträngt henne, fastän jag alltid var mycket noga med att söka upp den mjukaste delen af vägen. Det var synd om Zenta, och jag kände mig lite orolig, när jag fänkade på, att jag hade 5 mil framför mig begge de följande dagarna. Jag var emellertid mycket rädd om Zenta och skridtade långa stycken, där vägen var hård, så att jag begagnade 5 timmar på de 3 och en half milen. Annars red jag under hela vägen så regelbundet som möjligt med 10 minuters traf och 10 minuters skridt och tillryggalade med den takten en mil på en timma. Zenta var också ledsen för att hon fått för lite hafre. Det var ju nästan omöjligt, att få någon. Under dessa hårda, krigiska tider hade den stigit till mer än dubbla priset, och på somliga ställen fanns det inte ett kg. hafre att få till något pris. Och majs ville hon inte äta.

I Kristianstad pysslade jag om Zenta, köpte 7 kg. hafre åt henne och lindade hennes ben rikligt väl. Alldeles oförberedt träffade jag bekanta, som bjödo mig på middag ule på Karpalunds sockerbruk, så Pajas och jag åkte dit ut med fåget och tillbringade en mycket angenäm afton där.

Jag hade hunnit halfvägs, hvad både tiden och väglängden beträffar, och jag tyckte att de tre dagarna, trots regn och storm, gått oändligt fort.

Det var regnigt och grått äfven följande dag. Zenta fick gå med benlindorna på och var glad och tacksam både för detta och för all hafren hon fått, och alldeles kry i benen. Nu var jag inne i det platta Skåne, och jag saknade vår kuperade blekingska terräng och våra vackra bokskogar. Här var bara stora, vida fält, de flesta med betor — och på vägarna makadam. Men de gräsbevuxna fälten inbjödo till en uppträskande galopp på sidan om vägen. Betplockningen pågick som bäst, och män och kvinnor i alla åldrar stodo nedhukade öfver betplantorna. Samtidigt med betplockningen passar man i Skåne på att belägga alla vägar med makadam för att få den nerkörd af de tunga betlassen, som köras i skridt. Men de stackars hästarna!

Efter 3 och en half mils ridt gjorde jag middagsrast i den halfårsgamla trängstaden Hessleholm, där jag åt en god lunch på stadshotellet. Sedan hade jag en och en half mil kvar i hållregn och på hårda vägar till Tyringe, där jag skulle öfvernat. Nerstänkta och smutsiga voro vi, ja, min

hvita Pajas var kolsvart, men humöret var alltjämt strålande hos oss alla tre. Zenta blef ompysslad på bästa sätt. Jag var gång på gång under kvällens lopp nere hos henne och såg till, att hon hade det riktigt godt, och hvarje gång hon hörde mig i stalldörren gnäggade hon igenkännande.

Tyringe var visst ett ganska stort samhälle med sanatorium. Men jag kände inte en människa där, så kvällen blef lång och tråkig, fast jag gång på gång talade i telefon med mina kära där hemma. Jag hade ju aldrig förut varit ifrån dem så länge. Pajas var mig i alla fall ett kärt sällskap hela dagarna och isynnerhet om kvällarna. Jag kunde inte låta bli att skämma bort honom. Fanns det ingen soffa i rummet, så fick han ligga i min säng.

När jag lämnat Tyringe, red jag igenom den vackraste delen jag såg af Skåne. Det var kring Torup. Där var skogklädda höjder och dalar med vattendrag, och hade jag ej sett trakten genom regndimma, hade jag bestämt funnit den bedårande.

Längre fram var det alltjämt bara betor och makadam och makadam och betor. Redan här, där det var 7 mil till Helsingborg, började Zenta känna igen trakten, fastän hon ej varit på det hållet på öfver 3 månader. Hon höjde hufvudet, klippte med öronen och såg sig nyfiket omkring, medan takten blef allt raskare.

Här någonstans var det, som Pajas gjorde mig den enda förtreten på hela vägen. Han föll nämligen för en af de hundratals freskelser, som i form af höns och kycklingar, mött honom i Skåne. Han ångrade sig, så snart det var gjordt, men kycklingen var död, och jag fick punga ut med 75 öre.

Frodiga och välskötta lågo de hvita bondgårdarna längs vägen. Både människor och djur verkade goda, skinande och långsamma. Jag kom ovillkorligen att tänka på skåningarnas lefnadsregel: "Mö mad o go' mad o mad i rättan tid o madaro."

I Klippan gjorde jag middagsrast och fortsatte så förbi monumentet på Kvidinge hed till minne af Prins Augusts död och kom vid 3-tiden fram till Åstorp, där Pajas och jag tillbringade aftonen i en soffhörna på ett tråkigt hotellrum med att läsa en bok och äta chokolad. Det var ett ogästvänligt ställe, och jag var glad, när jag nästa morgon, den sista riddagen, satt till häst och lämnade Åstorp. Men annars tyckte jag, att de sex dagarna, trots regn och rusk, gått förunderligt fort och angenämt, och jag skulle ingenting haft emot att rida sex dagar till. Jag hade bara något öfver 2 mil in till Helsingborg, och dem tog jag så sakta, för att komma fram med Zenta i riktigt godt skick. När vi passerade husarkasernen, ville hon så gränslöst gärna dit in. Det gjorde mig riktigt ondt om henne. Tänk, att återse sitt hem efter tre månader och så tvingas förbi! Men hon fick ju en stund senare gå dit ut igen.

Så gjorde vi vårt intåg i Helsingborg alla tre så pigga och glada, som om vi varit ute på en timmas morgonridt. Det var vemdigt att skiljas från Zenta, och jag passade på att kyssa hennes skära, silkeslena nos och hviska ett tack i hennes öra, innan jag sprang upp på mitt rum på "Mollberg".

När jag nu sitter här hemma och skrifer om henne, saknar jag henne som en riktig god vän och kamrat, som man inte kan hoppas att få återse mer. Den kvällen tillbringades hos goda vänner, och följande morgon förde fåget mig och Pajas åter till Karlskrona, där vi mottogos af två öppna efterlängtade famnar och festmiddag.

ALMA FALK.

"De sköflade hemmen"

MED HVARJE DAG KOMMA NYA UNDERRÄTTELSE om tillståndet i Belgien, som tala om att nöden är oerhörd, och att svåra epidemier hota befolkningen, om den under vintern icke kan räddas från svält och köld.

Till jul kommer den första hjälpsändningen att gå till Belgien från Sverige. Må de, som ännu icke gifvit något, laga att de komma med, innan den afsändes!

Bidrag mottagas alltjämt å tidningen Iduns expedition, Mästersamuelsgatan 45, Stockholm, och af författarinnan Marika Stjernstedt, Leksand.

REDOVISNING:

Trpt 5,046: 86. H. E. F., Lidingö-Brevik 3: —, fru K. Strömholm, Ragunda, 10: —, doktor Karolina Widerström, Sthlm, 25: —, E. S-n, Alem, 5: —, E. Sm-rg, Färösund, 10: —, S. S-ng, Sthlm, 10: —, "Tre systrar", Sthlm, 30: —, H. och A. Rbk 10: —, X, Nätraby, 50: —, Anna Trygg, Stigtomta, 2: —, C. J. Lundahl, Falköping-Ranten, 15: —, Ingeborg, Malmö, 5: —, Alfrida, Malmö, 5: —, Emil Pettersson, Rådst. 20, Norrköping, 5: —, Från Sjukhem i Enköping 20: —, A. S. 5: —, E. K. —: 50, L. B. —: 50, S. T. 1: —, G. S:m, Kisa, 5: —, Brn, 5: —, Krokstrands F. K. P. R., Björneröd, 5: —, S. V-t 3: —, M. Lg, Örebro 25: —, fru J. E. Dahlin, Handverkareg. 40, Sthlm, 5: —, professor E. W., Sthlm, 25: —, H. v. G., d:o, 10: —, doktor Karl Marcus, d:o, 10: —, professorskan G., d:o, 5: —, doktorinnan L. Th:s, Drottningholm, 2: —, fru Lovisa Pettersson, d:o, 1: 50, fru Svea Pettersson, d:o, —: 50, fru Astrid Wahlberg, Sthlm, 5: —, L-m, Drottningholm, 1: —, fröken Ebba Rålamb, d:o, 10: —, fröken Beda Allvin, d:o, 2: —, P. L., d:o, 1: —, fru Sigrd Hasselström, d:o, 2: —, En fru, d:o, 1 —, direktör August Hallner, Sthlm, 20: — doktorinnan Beda Ljungberg, d:o, 15: —, fru Sigrd Lagervall, Drottningholm, 5: —, fru Hanna Sörman, Sthlm, 10: —, E. G., d:o, 10: —, doktor Alma Sundqvist, d:o, 5: —, fru Ingeborg Tesch, Råsunda, 3: —, K. E. 1: —, direktör Theodor Lagerström, Sthlm, 10: —, fru Josephina Berg, d:o, 3: —, B. Torekow 5: —, Från lärarinna och barn m. fl. i en by bland lungen i fattiga Småland 20: —, Elin Linder 5: —, Eivor och Gunnar 4: —, Kristina Karlsson 1: —, Från ett sjukhem i Enköping g:n E. L. 8: —, Tre okända, Ekbyvall, 2: —, Nyväng, Skattorp, 3: —, Onämnd, Halleby, 15: —, G. K., Motala, 5: —, Från Kopparbergsbor g:n S. W. 18: —, Anna Ljung, Malmö, 10: —, Fru Carolina Mellin, Vestervik, 5: —, Augusta Tornblad, Kristinehamn, 20: —, lektor J. O. Nilsson och skolpojkar i Hernösand 5: —, V. F. E. 10: —, Fru K. Tersmeden, Stugan 5: —, Walborg Pettersson, Falun, 25: —, S. W-m, Orbyhus, 1: —, R. Arvika, 3: 50, S. L. —: 25, E-n, Ljungby, 5: —, A. B., Norrköping, 20: —, Från stenhuggare vid A.-B. Caseli & Granströms stenhuggeri i Vestervik: (Carl Edlund 1: —, G. Nilsson 1: —, G. Karlsson 1: —, H. Broström 1: —, Karl Hult —: 50, J. Andersson —: 50, K. Höglund 1: —, J. P. Larsson 1: —, G. Johanson 1: —, J. Karlsson 1: —, C. J. Knutström —: 50, Helge Svensson —: 50, E. Wiklund —: 50, K. Svensson —: 25, G. Johansson —: 50, A. Gustafsson —: 50, G. Gustafsson 1: —, J. Nilsson 1: —, G. Rapp —: 25, S. Norberg —: 50, J. Ohlsén —: 25, R. Nilsson 1: —, P. W. Ohlsén —: 50, C. J. Dahl —: 50, Adolf Knutström —: 50, C. Johansson —: 50, M. O. Roth —: 50, Carl Nilsson —: 25, Pehr Ohlsén —: 50, F. A. Åberg, —: 50, C. G. Samuelsson —: 50, V. Karlsson —: 50, O. Andersson —: 50, A. Nilsson —: 50, J. Höglund —: 50, P. Petter 1: —, O. Olsson —: 50, A. Svenson, —: 50, E. och A. Andersson 1: —, L. Johansson 1: —, summa 26: —, E. Edman, Antnäs, 10: —, Domkyrko v. Komm. Ernst Hejneman, Visby, 5: —, E. Thorsell, Göteborg, 2: —, M. M., Ätvidaberg, 2: —, Ingrid Persson, Bollby, 5: —, Rosa Fitinghoff, Djursholm, 5: —, Åke & Tore, Böketofta, 3: —, Ellen Thomasson, Billingsh. Grufva 6: —, Två vandrare 7: —, H. och A. 10: —, Göthilda 5: —, Butiksflickor i Hernösand 11: —, Tre flickor i Östersund 4: —, Hanna Bergström och Maria Björkman, Höghammar, Bollnäs 10: —, G. H. A. Eskilstuna, 25: —, I. B., Linköping 5: —, Insaml. g:n Ruth. Jungner från Tollarps landtbl. skola 12: 10, "En bröstsjuk" 1: —, Hanna Eriksson, Backa, 5: —, E. B. och E. T. 15: —, Sigrd A., Sthlm, 5: —, Fru Fanny, Hallsberg, 10: —, N. N., Norrköping, 5: —, Olsson-Strömberg, Örebro, 5: —, E. L. Vestervik, 2: —, E. Eriksson, Hofmansbygd, 5: —, Innehållet i Brita och Stina Lindbergs sparbössa 5: 66, Från pappas lille pojke 2: —, Lambert och Ester Glas, Lycksele, 5: —, Justine Derejs, från Belgien, 5: —, "Rese", Göteborg, 40: —, T. Falkenberg 2: —, A. & L. S., Eksjö 20: —. Summa kr. 5,946: 37.

EN BERÄTTELSE FRÅN NORRBOTTEN JON PÅ BRÄNNAN AF OLOF HÖGBERG

NYBYGGAREN JON PÅ BRÄNNAN satt på en träkubbe alldes mol ensam i blockhuset och såg dystert grubblande på sin kokande matgryta i häng öfver den våldsamt sprakande elden.

Det var då ett fördärfvadt sprak i elden denna dag.

Den brann midt i stugan på en fyrkantig hälla, som uppbars till halfannan fots höjd öfver golfmon af en gråstensmurning, så att det hela såg ut som ett offeraltare. Röken med gnistor och falaska steg upp genom en fyrkantig öppning i gällens brädlappar mot takröset, där stockåsar och bräder svärlats, att slutligen pyra ut mot en gnistrande kvällsstjärna genom rökfånget, liksom i en lappkåta. Och på lappens vis hade Jon sin gryta med strömming och potatis krokad i hängkedja från ofvan. Där nedträngde ofast någon dager: solljus, stjärnbrand eller norrsken. Öfver den frostkantade dörren där under södra gafveln, mot skottningen till allmänna farvägen, satt det låga fönstret; en af kvällningens stjärnor blänkte in genom en tövak i dess isblommor. På gällen, som fick föreställa undertaket, hade nybyggaren sina små förråder af mat och ved, på hyllor bredvid dörren där söder i gafveln, sina fattiga husgeråd och redskapsgrejor, på en lafve efter norra gafvelsidan sin bädd å halm, öfverbredd med en yfvig fäll. Utanför åt detta håll hördes småknotande böl, mäckrande och bråk från det sneda ansatsskjulet, som bestods den ännu obetalda kossan, fyra getter och några får. Denna besättning skulle Jon fresta vinterföda med Brännans hopskrapade foder, starr från myrslätterarna, rönnskaft, granris och löf.

Bygget i dess helhet, ett blockhus efter nya tidens uttryck, på gammalt språk ett stårs, var för öfrigt röstadt på några få timmerhvarf. Så att nu på vintern, då snön låg bäddad uppefter väggarna, kunde vägarande ej annat se än ett rykande röste utan skorsten, men stugan fick lof att gå an åt nybyggare i brist på bättre. Och sådana där stårs, som numera knappast förekomma annat än å fåbovallar, hade fått duga åt de markbrytande fornfäderna i otaliga släkled. Utanför och allt omkring, under snö och stjärngnistrande norrbottnisk midvintershimel, utbredde sig den vida Brännan, där striden med stubbar, vindfäll, ris och stenar hade inbränt sin sveda i nybyggarnas halfvakna midvintersdvala nu vid härden.

Jon, där han satt å kubben, ljuslätt, solbränd och bredlagd, med en ljus ring i sina stora och vemodiga blåögon, hade tvättat

och snyggt sig så godt han kunde nu till helgen i arbetskläderna, ty ännu bestods honom ej någon helgdagsdräkt. Han visste ju, att det var jul, och annandagsafton till och med, visste det framför allt genom den mer än vanligt tryckande ensamheten, det enda egentliga afbrottet mot det alldagliga vinterlifvet i detta blockhus. Bara ensamhetens skärpta tryck till den dofva slöhet, den midvintersdvala, som ville lägga sig blytung öfver allt lif denna årstid.

Ingen flicka hade velat följa den 30-årige Jon hit bort till Brännan och dela hans torftiga öde. Nenej, här fanns ej mycket att vara stormor på. För öfrigt hade kvinnorna aldrig varit mycket tilltalade af en man, så inåtvänd, tystlåten och djuptänkt som Jon var midt bland en vanligtvis språksam, lättlivad och af grubbel oberörd befolkning. Jon var långt mer danad till tänkare än den lustigkurre, som slog an på flickor. Och kanske till slut äfven det påbördade kvacksalfvarnamnet afskräckt dem.

Därmed förhöll sig från början så, att Jon vid några tillfällen röjt fallenhet att komma närmaste medmänniskor till hjälp i vissa sjukdomsfall genom någon enkel snarfyndighet, som häfde deras förmenta obotlighet. På samma gång hade gifvet hans namn flugit ut på ryktets vingar både som undergörare och charlatan. Endera var det godtrogenhetens fåvitska dyrkan eller den rena förkastelsen, aldrig den mellan ytterligheterna vägande rättvisan. Jon för sin del hade nog ansett sig böra åtnjuta det ordet, att han ägde en naturgåfva, som genom utbildning bort komma till nytta; själf var han minst den, som lät dåra sig till tron på någon egen underbarhet. En tid hade mannen sökt komma in vid något lasarett som sjukskötare, men öfver allt var kvacksalfvaren missrekommenderad och motad. När han då emellertid hemsöktes af läkedomskunder, sökte han hjälpa dem fram så godt sig göra lät med läkreböcker och naturanlag. En oemotsäglich egenskap hade Jonke å Brännan gemensam med sin afgjorde motståndare provinsialläkaren: han gjorde så godt han kunde och för öfrigt stod han där. Ytterst blygsam var Jon i sina anspråk på betalning, hade från början ej ens velat höra tal om någon sådan alls, då hjälpen vanligtvis föll sig så lätt, men sedermera tvungits befänka, huru de hjälpsökande förspillde hans tid. För öfrigt tillhörde kunderna alla möjliga samhällsklasser, motståndarna likaså.

Bland dem, som erhållit hjälp i ett svårtutseende fall, var en engelsk ingenjör vid byggandet af den första Gellivare-banan.

Det var då ett välsignadt sprak denna kväll! Skulle det betyda att någon sjukling var i annalkande å själfva annandagen?

Kanske det ock därtill en så pass märkligt långväga, att vår berättelse måste få en liten utvikning nu i närmaste hand.

II.

Medan Gellivare-banan uppröjdes af det kände engelska bolaget, besöktes omnejden af en brittisk turist. Han skildrade sina reseintryck för den engelska allmänhetens ögon och fick af sina landsmän här i höga nordnorden anledning att ägna en tilltalande runa äfven åt hvad han hört om Jonke på Brännan och hans underbara namn som hjälpare i urbofa fall.

Dessa skildringar lästes af en engelsk dam, som genom någon olyckshändelse fått halsen ur led. Hon hade råkat ut för någon vrickning, som medförde, att halsen ej kunde böjas ordentligt. Felet låg väl däri, att någon halskota ej ledade ordentligt mot sin granne. Allnog, den sjuka hade ihärdigt sökt all den hjälp, som vetenskapen eller kvacksalfveriet kunde erbjuda, men allt förgäfves. Nu vid läsningen om den underbara läkemannen i främmande land, genomträngdes hon af en ny hoppets vink:

"Där har jag kanske min läkare!"

Damen skaffade sig förbindelse med turistens-skildraren, fick därpå sin nödtorftiga anvisning om Sveriges läge i vida världen, köpte sig en resehandbok och, följd af sin bejänt, kvistade af till Göteborg midt i grå senhösten mot årets slut. Stor sak i att hon reste bort från hemlandets "Merry Christmas"! Någon glad jul hade ej på länge unnats denna förmögna dam, som för sitt lytes börda fått försaka någonting så lifssakramenterligt som ett gifte kan vara för en till medelåldern kommen engelsk miss af burgen samhällsklass.

I Göteborg fick missen klart för sig å sitt lands konsulat, att läkarens hemvist var något fasans håll bland is och snö i grannskapet af polcirkeln. Till skydd mot björnar, hvita slafhandlare och andra odjur, hyrde sig engelskan en stadig kalfaktor och en resolut sällskapsdam, som kunde engelska och fick tjänstgöra som tolk. Sedan återstår, att engelskan och göteborgskan, med kalfaktorn och bejänten i följe, nådde under resedagarnes lopp fram till ett norrbottniskt kyrkstadssamhälle midt i julen. Där fingo de spaning på Jons hemvist och med två gästgifvarskjutsar bar det så i väg till Brännan.

(Forts.)

MEDDELANDE.

Att vi, i likhet med föregående år, i vår försäljningslokal **18 Regeringsgatan** från och med **Tisdagen den 1 December**, till julen öppnat en särskild afdelning för

Billiga Leksaker

få vi härmed värdsamt tillkännagifva.

Aktiebolaget
M. BENDIX,
18 Regeringsgatan 18,
STOCKHOLM.

SJU

dagar i veckan

läses en annons i

IDUN

Vet Ni att Gahnelit

är ett utomordentligt
godt munvatten?

Försök eljest!

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

VECKAN 6—12 DEC. 1914.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; njursauté med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te med surmjölksskaka. Middag: Drottningssoppa; gratinerad gös med potatis; oäkta savarin med hasselnötskräm.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; sillpölsa; mjölk; kaffe eller te. Middag: Biffpaj; soppa på aprikoser.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; fattiga riddare med sylt; kaffe eller te. Middag (ve-

getarisk): Makaronipudding med brynta kålrötter; blåbärsoppa med klimp.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckkorf med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kalfriskassé med ris; katrinplommonkompott med grädd.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; blandad läda med smält smör; mjölk; kaffe eller te. Middag: Arter med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt korngrynskaka med lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag (vegetarisk festmiddag): Kastanjeपुरé med ostkrutong; blomkålssufflé med musslinsås och potatisblommor; äppelcharlotte med vaniljsås.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; gratinerad sill med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kåldolmar; äggmjölk med skum och skorpor utan jäst.

RECEPT:

Njursauté (f. 6 pers.). 2 kalfnjurar, 1½ lit. vatten, ½ msk. salt (till blanchering), ½ msk. salt, ½ tsk. hvitpeppar, 1 msk. mjöl (10 gr.), 1 burk champinjoner (¼ lit), 1 hg. smör, 2 dcl. brun buljong, ½ vinglas mädara.

Beredning: Njurarna blancheras, d. v. s. läggs i kallt, saltadt vatten, få koka upp och koka utan lock 2—3 min. hvarefter de läggs på sikt och få kallna. De skäras i tunna skivor, hvilka beströs med kryddorna och vändas i mjölet. Champinjoner skäras i skivor. Smöret fräses i en panna; när det är ljusbrunt, läggs njur- och champinjonskivorna och brynas jämnt under skakning. Buljongen spädes på och stufningen får koka 5 min., hvarefter vinet tillsättes och sauten får ytterligare koka 8—10 min. Den serveras som frukosträtt med stekt potatis.

Drottningssoppa (f. 12 pers.). 1 ugn höns, 3½ lit. ljus buljong, 2 msk. smör (40 gr.), 5 msk. mjöl (60 gr.), salt, cayenne, 3—4 äggulor.

Beredning: Hönset ansas på vanligt sätt, får ligga i vatten 12 tim., torkas väl och kokas i buljongen, tills det är mört. Bröstköttet lossas då från skrofvat, som läggs tillbaka i buljongen och får koka ytterligare 1 tim. Köttet skäres i små, aflånga bitar och läggs i soppskålen. Buljongen silas, skummas och mätes — bör vara 3 lit. Smör och mjöl fräses 2 min., buljongen spädes på, litet i sänder, och får koka under rörning 5 min. Soppa afsmakas med kryddorna. Äggulorna slås upp och vispas i soppa, som därefter hälls öfver köttet i soppskålen.

Gratinerad gös (f. 12 pers.). 2 gösar på 6 hg. st., 1 msk. salt (15 gr.), 1½ msk. smör (30 gr.), fiskbuljong, 1 burk hummer (¼ lit.).

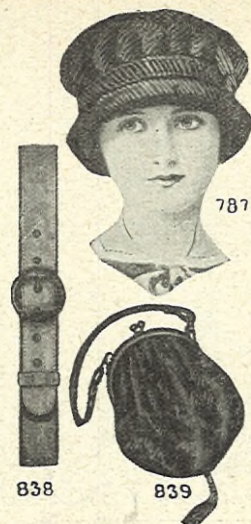
Fiskfärs: 6 hg. gädda = 220 gr. skrapadt fiskkött, 125 gr. smör, 1½ msk. mjöl (15 gr.), 2½—3 dcl. gräddde, 2 ägg, 2 tsk. salt (10 gr.), ¼ tsk. hvitpeppar, 1 tsk. socker (5 gr.). Sås: 2 msk. smör (40 gr.), 5 msk. mjöl (50 gr.), 6 dcl. fiskbuljong, salt, hvitpeppar, 3 äggulor, 50 gr. kallt smör, 3 msk. riven pannesanost.

Beredning: Gösarna fjällas ej, rensas, skäras i filéer och ryggen jämta alla småben skäras bort. Filéerna läggs med skinnsidan mot en skärbräda och köttet skäres från skinnen med en spetsig knif. Filéerna ingnidas och få ligga på hvarandra 1 tim. På hufvud, ben och skinn kokas buljong. — Till fiskfärsen fjällas ej gäddan, urtages, sköljes väl, torkas med en fiskhandduk, fläkes och ryggen skäres bort. Fiskköttet skrapas fint, intet fjäll eller ben får medfölja, väges, blandas med det kalla smöret och drives 4—5 ggr genom köttkvarn. Massan stötes därefter i stenmortel med trästöt tills den är fin och sammanhängande. I ett fat vispas äggulorna, mjölet, grädden och kryddorna; denna blandning inarbetas matskedsvi i färsen, som bör röras omkr. 1 tim., hvarefter den passeras. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitor och färsen afsmakas noga. Ett aflångt, elfdast fat eller helst ett af silfver smörjes med kallt smör, färsen utbredes därpå men bör formas 2 cm. mindre än fatets botten. Fatet sättes i en långpanna med groft salt och fiskfärsen får gräddas i ugnen omkr. 15 min.

Filéerna läggs i en smord långpanna och fiskbuljongen spädes på, så att den står jämnt med fisken. Ett lock, eller i brist därpå en plåt, läggs på, och pannan sättes in i ordinar ugnsvärme. Fisken öses då och då tills den är färdig, hvilket prövas med en vispsticka, hvarefter den läggs upp på duk och få rinna af. Spadet kokas ihop och användes till såsen. — Två af filéerna läggs på fiskfärsen med litet hummer ofvanpå, begjutes med hälften af såsen, de återstående filéerna läggs öfver och resten af såsen påhålles. Anrättningen beströs med den rifa osten, fatet sättes åter i långpannan och fisken gratineras i varm ugn 10—15 min. Serveras med små kokta potatisar. Till såsen fräses smör och mjöl 2 min, fiskbuljongen spädes på och såsen får koka 5 min. De uppvisade äggulorna och det kalla smöret tillsätts och såsen får sjuda under vispning samt afsmakas med kryddorna och osten.

Oäkta savarin (f. 6—8 pers.). 2 ägg, 150 gr. socker, 30 gr. smält smör, 130 gr. hvetemjöl, 1½ tsk. bakpulver (¼½ gr.), ½ kkp gräddmjölk.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stöta skorpor. Sockerlag: 250 gr. socker, 2½ dcl. vatten, 1 dcl. vin eller 1½ msk. arrak. **Beredning:** Äggen och sockret röras kraftigt 20 min., därefter tillsätts det smälta men afsvalnade smöret, hvetemjölet, som bör vara väl siktadt med bakpulver, och gräddmjölk. Smeten omröres väl, hälls genast i smord och brödbeströdd kranform och gräddas i ordinar ugnsvärme omkr. ½ tim., eller tills kakan vid prof med vispkvist kännes torr. — Af sockret och vattnet kokas en klar, simmig lag, som tillsättes med vin eller arrak. — Kakan uppstjälpes, formen fylls till hälften med sockerlag, hvarefter kakan genast läggs i och får stå, tills den sugit i sig all lag. Savarinen stjälpes ur

787. N. K:s

Manchester-Hattmössa

af enfärgad randig sammet i svart, marinblått, grått, brunt och lilas

Kr. 2.65.

839. N. K:s

Sidenmoiré-Väska,

svart med oxiderad bygel fodrad med kul. foder. Stori. 18x15 cm.

Kr. 3.25.

838. N. K:s

Skarp Läderimitation,

matt med sidenkanter 3½ cm. bredt i svart och marinblått

Kr. 1.25.

A.B. NORDISKA KOMPANIET

STOCKHOLM.

Svaga och blodfattiga, barn och äldre, böra använda Apoteket Vasens "Ferrol", hvilket stärkande järnpreparat hastigt ökar kroppsvikten. Föredrages lätt af alla. På alla apotek till 2 kr. fl.

Vid emaljmalning af husgerådssaker af trä, bleck, korgarbeten, blomkrukor m. m., bör alltid den bästa emalj-färgen användas. Ingen kan i hållbarhet och briljant utseende mäta sig med **China-lack**. Arsenikfri enligt nya giftstadgan. Erhålls hos alla färghandlare. Fabrikant: **Dorch, Bäcksin & C:o A.-B.**, Göteborg och Stockholm.

God biförtjänst.

Ett angenämt o. själfständigt arbete erbjudes några bildade, energiska personer med stort umgänge i officerskretsar. Obs! Ingen lif försäkning. Svar till »Inkomstbringande», Vasag., Stockholm p. r.

Hårets vård

af
en framstående läkare.

En framstående läkare, som behandlar speciellt hårsjukdomar, förordar följande behandling: Sedan håret kammas och borstas med ren kam och borste, ingnides hårbotten omsorgsfullt med F. Paulis Azymol Stimulus. Sedan borstas håret ånyo väl, men ej hårdt. Denna behandling med Azymol Stimulus bör ske dagligen så länge håret faller af; sedermera minst tre gånger i veckan.

Bäcksin's Amerikanska Jästpulver

Patent.

Hafre-Gryn. Hafre-Mjöl.

Gyllenhammar
Köp
röda originalpakerer

Oersättliga i dagligt bruk.

Obs! Gyllenhammars { Hafre-Must. Rismjöl.

VIADOL-Tvålen, med största omsorg sammansatt af de finaste ingredienser, är en toalett-tvål af högsta kvalitet.

SALMA & LYDIA JANSSONS
BAGERI & KONDITORI

3 min. 4 STORGATAN 4 midt för fr. Nybron. Öst. kyrka. Försökl. varor! Beställningar sändas till hemmen, ångbåtar och tåg. Servering af kaffe, thé, chokolad m. m. ALLM. TEL. 1376. RIKS 38 12.

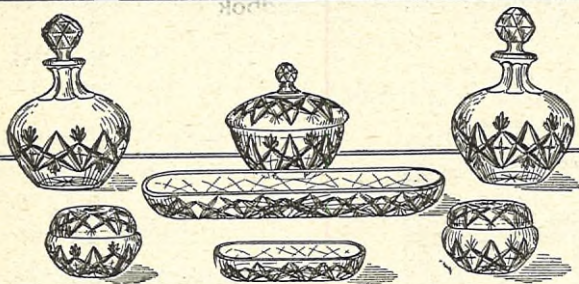
Central Bobbin Symaskiner

utmärka sig genom utomordentligt lätt gång, mycket stor hastighet, korta nålar, stor hållbarhet mot slitning och stor spole. Arbeta därför alltid till ägarens belåtenhet.

En svensk symaskin
bör finnas
i hvarje svenskt
hem.

Om det under vanliga omständigheter är orätt är det nu ett brott ett gynna utländsk industri. Bort importerade varor, nu då arbetsförtjänst så väl behöves af Svenska! Undersöd **Svensk** industri, ty därme i gagnar Ni Ert land och skalfar arbetsförtjänst af Svenska! Köp ej engelsk tvål, när Ni kan få lika god **SVENSK** till samma pris!
HAPPACHS SÄPFABRIKS A.-B.
Malmö & Stockholm

Ett Toalettgarnityr af Svensk Kristall

är en

Julpresent

som hvarje dam senterar.

OBS! Då äfven *lösa delar* säljas, kan hvar och en åstadkomma en stilfull present, som småningom kompletteras vid förekommande bemärkelsedagar.

OBS! Kompletta garnityr om 7 pjäser från **Kr. 24.--**. Särdeles vackra garnityr i färglagd kristall.

De Svenska Kristallglasbrukens Försäljningsmagasin,
Kungl. Hofleverantör.

Stureplan.
(20 Birger Jarl. gat.)

16 Norrmalmstorg 16.
(Hörnet af Biblioteksgat.)

Lejon Dantor och Strumpor.

PRIMA KVALITE! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PÅR STÄMPLADT
MED OFVANSTÄNDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS-MANUFAKTUR- & KORTVARUAFFÄRER.

formen, upplägges på flat glasskål med tårtapper, fylls med hasselnötskräm och garneras med vispad grädde.

Makaronipudding (f. 6 pers.). 150 gr. nullar eller fina makaroner, 1 1/2 lit. vatten, 1/2 msk. salt (8 gr.), 2 msk. smör (40 gr.), 50 gr. mjöl, 5 dcl. mjölk, 2 dcl. tunn grädde, 2 ägg, 2 msk. rifven ost, salt, socker. Till formen: 2 msk. smör (40 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Makaronerna påsätas i kokande, saltadt vatten och få koka tills de äro mjuka, hvarefter de hällas upp på sikt, överspolas med kallt vatten och få afrinna. Smör och mjöl fräses 2 min., mjölken och den tunna grädden spådas på, och smeten får koka 5 min., hvarefter makaronerna iläggas. När stufningen något afsvanat irörs äggen. Den afsmakas med den rifna osten, salt och socker samt hälls i smord och brödbeströdd form. Resten af smöret lägges i flockar ofvanpå och sist öfverströds de stötta skorpona. Puddingen gräddas i varm ugn. omkr. 35-40 min. Serveras med brynta kålrötter.

Kastanje puré (f. 6 pers.). 1/2 kg. oskalade kastanjer, 1 lit. vatten, 60 gr. smör, 1 msk. mjöl (10 gr.), 1 lit. växtbuljong, salt, soja, närsalt, 2 msk. mader.

Beredning: I kastanjernas spetsiga ända skäres ett 1 1/2 cm djupt kors, hvarefter de läggs i kokande vatten och få koka 2 min. så att skalerna släppa. Det yttre så väl som det inre skalet aftages därefter, medan kastanjerna äro varma; annars fastna skalerna lätt. De påsätas i det kalla vattnet, 40 gr. af smöret tillsättes och kastanjerna få koka, tills de äro fullkomligt mjuka, då de passeras genom härskigt. Resten af smöret fräses med mjölet 2 min., purén och buljongen tillsätts och soppan får koka 5 min., hvarefter den afsmakas med salt, soja, närsalt och mader. Serveras med ostkrutong.

Blomkålssufflé (f. 6 pers.). 1 mindre blomkålshufvud, 1/2 lit. vatten, 1/2 tsk. salt, 60 gr. smör, 60 gr. mjöl, 2 dcl. blomkålsspad, 4 dcl. kokande mjölk, 5-6 ägg, 2 tsk. salt, 1 tsk. socker, 1/4 tsk. hvitpeppar. Till formen: 1/2 msk. smör (10

gr. 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Blomkålen rensas och får ligga i 1 lit. vatten, tillsatt med 1 msk. ättika, 1 tim. Den påsättes i kokande, saltadt vatten och får koka mjuk, hvarefter den lägges upp på sikt att rinna af och delas sedan i mindre bitar.

Smör och mjöl fräses 2 min., det kokande blomkålsspadet och mjölken spådas på och säsen får koka 5 min. Den hälls upp i ett fat; när den svalnat, tillsätts äggulorna, en i sänder, och smeten röres 10 min. Den väl afrinna blomkålen blandas i jämte kryddorna och de till hårdt skum slagna äggwhitorna. Massan afsmakas, hälls i smord och brödbeströdd pajform och gräddas i ordinar ugnsvärme omkr. 45 min.

Användes blockform, gräddas sufflén i vattenbad i ugn omkr. 1 tim. och stjälpes upp. Sufflén serveras genast den tagits ur ugnen med musslinsås och potatisblommor.

GRETA.

För Idun af J. B.

(Forts.)

Nu hade dock Greta varit så viss om att få gå, och afslaget gjorde henne både bekländ och desperat. Tigande gick hon ut i förmaket, där hon slog sig ned vid fönstret, betraktande den larmande folkhoppen, som var på väg till »Tivoli». På afstånd hördes de lifliga tonerna af en bullersam krigsmarsch. De kommo allt närmare. Snart såg hon vid början af gatan en lång rad maskeradklädda figurer, förehafvande en massa lustiga upptåg, och i teten red tvenne grannt utstyrda »häroldrar», som förkunnade kvällens och morgondagens festligheter. Greta glömde alldeles af middagen och rabarberkrämen och låtsades inte höra moderns upprepade matbud. Hon var både ond för moderns »orättvisa» och nyfiken intresserad af hvad som försiggick därnere på gatan. Sådan var Greta, att när det gick henne emot, satte hon sig envist kitsligt på tvären, men bemöttes hon vänligt kände hon ingen högre fröjd än att vara till glädje.

Nu kom modern till henne för att stäffa hennes egensinne. Just då passerade det uppslupna tåget förbi fönstret. Ryttarna med vajande fanor blåste i blänkande trumpeter, några hjälmprydda män i röda rockar och hvita byxor handterade mer eller mindre skickligt sina mässingsinstrument, kaspror och dominos, munkåpor och »vildar» dansade, hoppade och höjtade åt de roade åskådarna, och bredvid och efter myllrade den entusiastmerade skolungdomen, hvaribland Greta igenkände många klasskamrater, som vinkade åt henne. Men hon ville ej se dem. Afven fru Berg lutade sig ut genom fönstret, följande kavalakaden med blickarna. Greta slukade den brusande, yra skaran med långa, långtansfulla blickar. På hennes kind glänste en tår, som ej undgick moderns uppmärksamhet. Kanske var det minnet af sin egen barndoms små glädjeglänstar som kom henne att i stället för bannor helt mildt tillsäga dottern gå till bords. Greta märkte nog vekheten och torkade bort tåren med fingerspetsarna, samt lydde undergifvet. Nog tyckte väl fru Berg det måste vara svårt för en så liflig och yster flicka, som hennes Greta, att sitta inne hos en gammal sjuk och besvärlig gumma och veta, att kamraterna så hurtigt roade sig ute. Och nu var det ju vår också! Hon mindes så väl hur tankarna och känslorna vid den tiden började sprudla af lifslust och tumla om!

Man kan lätt föreställa sig Gretas förtjusning då hon, efter att ha hjälpt modern med disken och några andra husliga göromål, fick löfte om att följa sina kamrater till karusellerna, ty de andra spektaklen finge hon ej besöka. Greta föll i glädjen modern smektsamt om halsen.

Nu bar det iväg ut! Med några våghalsiga språng var hon nere för trapporna och ute på gatan, och där stötte hon häftigt emot Kalle, en klasskamrat. Kalles första fråga gällde naturligtvis »Tivoli», och Greta svarade stolt att de kunde träffas på karusellerna, om han ville. Kalle log och frågade:

»Hur mycket har du?» Greta sträckte fram handen, hvarti tvenne tjugofemöringar blänkte.

»Femtio öre, som du ser.» Kalle log ånyo och ryckte en smula öfverlägsen på sina breda, vä utvecklade axlar när han i sin af cykelåkning valkiga hand framvisade en splitter ny enkrona. Han slöt åter handen midt för Gretas afundsjuka blickar och stoppade den med en stor gest i byxfickan. Greta skrattade dock hjärtligt; hon var så glad ändå, ehuru hon inte hade mer än hälften så mycket som Kalle.

Hvar har du syster din?» frågade hon sedan.

»Hemma! — Adjöss!» log pojken, och så skyndade han hvisslande efter sina kamrater.

Greta hade ett godt stycke väg till sin väninnas bostad. Med hufvudet fullt af tankar och föreställningar om aftonens pläisrilade hon förbi de uppymda skarorna, törnade emot allt här och där och utdelade försvärliga knuffar till höger och vänster. Med ett förstående leende tittade man efter yrhättan, som försvann i vimlet och de virflande dammolnen.

"SVENSK BYGDEJUL"

blir i år programmet för

== IDUNS JULNUMMER ==

som inom ett vackert omslag i färger innehåller en serie intressanta berättelser från vårt lands skilda provinser. Ett antal af våra yppersta författare och konstnärer medverka, bl. a.: *Selma Lagerlöf, Karl-Erik Forsslund, K. G. Ossian-Nilsson, Albert Engström, Ludvig Nordström, Mari Mihi, E. N. Söderberg, Elf Norrbo* m. fl. författare samt konstnärerna *Victor André, David Ljungdahl, Gunnar Widholm, Aina Stenberg-Masolle, Brita Ellström, Lydia Skottsberg Edv. Berggren* m. fl.

PRIS: 1 KRONA.

Numret utkommer denna vecka och försäljes i de flesta boklädor och tidningsaffärer samt erhålles portofritt från

IDUNS EXPEDITION - STOCKHOLM.

OVICULERA

Eder hy dagligen med F. Paulis Ovicula (ägg) tvål. Det i densamma ingående äggämnet borttager sprickor o. narighet och skyddar huden mot ombytligt väderlek. Alla som önska en vacker hy använda

F. Paulis Ovicula Tvål.

Pensionsförsäkring.

Allmänna Enke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner till efterlevande änkor och barn.

Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälsotillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller öck årliga premier.

All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons listtid som betingat pensionen. Pensionstillväxten utgår f. n. med 4.5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet.

Prospekt portofritt. Adress: Storkyrkobrinken 11, Stockholm.

Annonsera i Idun!

Kungl. Hofleverantör

A.-B. ÖSTLIND & ALMQUIST
Piano- & Orgelfabriker, Arvika.

Högsta utmärkelser & senare årens världsutställningar för

FLYGLAR · PIANON · ORGLAR
i täflan med olika nationer.

22,000 instrum. i bruk. Begär prisk.
Göteborg, Stockholm,
Kungsgatan 15. Drottninggat. 23.

Malmö,
Baltzarsgatan 42.

Filialförest. i Stockholm: Musikdirektör Carl Bohlin.

Intyg:

Efter att ingående ha prövat flera instrument från Östlind & Almquist's pianofabrik har jag kommit till den slutsatsen att denna firmas tillverkningar numera stå på en öfven efter allmän-europeisk måttstock mycket hög nivå.

De båda liksom alla främstående fabriker en egen typ med sin särskilda gruppering och samverkan af de egen-skaper, som känneteckna alla pianon af hög klass: ädel, fyllig, säng- och nyansrik ton, angenämt anslag, fullkomlig jämnvikt mellan skilda klanglägen o. s. v. Icke minst gäller detta om firmans flyglar — af hvilka underteknad för eget bruk inköpt ett synnerligen främstående exemplar — som godt torde kunna täfla med de förutnämsta utländska i motsvarande format och prislägn.

Frösön den 11 juni 1914.

Wilhelm Peterson-Berger.

MED GAS

KAN MAN ERHÅLLA

VARMT VATTEN

I ALLA HEM.

Endast i dessa

paket säljes det sedan 25 år tillbaka välbekanta Kathreiner Kaffet, som erövrat sin plats och drickes i hela världen av millioner människor.

* Kostar 90 öre pr kg. *
Finnes överallt i paket om 45, 25 och 10 öre.

Kvaliteten faller utslaget.

Nyhet! Endast 60 öre

kostar från Wilhelmssons Förlag just nu utkomna

Billighetsupplagan

Registrator För Tidningsurklipp.

Prydlig! Praktisk! 200 spalter o. regist. Rekv. fr. närm. bokh. el. fr. Wilhelmssons Förl. Riddareg. 17, Stockholm

Florodol-Tvålen
Säljes åfretallt
a 60 öre

förlämnar sammetsmjuk, smidig och vacker hy, gör hals och händer hvita och mjuka.
Parfumeri FLORA, GEFLE

Ehuru blott i skymningen, var hela den lilla residensstaden i liflig rörelse. Hvar och en föreföll lägga synnerlig vikt vid affischörernas erfarenheter af »sedvanlig folkfränsel».

»Vänta därefter, du! Jag kommer strax» ropade denna. Greta ställde sig vid blomsterbutikens stora fönster, betraktande folkmassorna. Hennes varma, mjukt runda kinder brunno, hennes öppna blickar spelade af lust vid tanken på allt det roliga, hon och Klara skulle ha. Och så tänkte hon på att mamma allt var bra snäll ändå som låtit henne gå, ehuru hon hade så smått om slantarna.

När hon så stod försänt i allehanda ljufva funderingar, möttes hennes öga af en gammal gummans sorgsna tårfyllda blickar. Stående på trottoarkanten, vid en svart och stel lyktstolpe, höljid i usla paltor, hvars brokiga mängd kom henne att likna ett trasbylte, företedde denna kvinnas yttre bilden af det yttersta armod och olycka. Hennes hungeriga, förtviflade blickar tydde på, att hennes sinnesstämning nu utgjorde en lika skarp kontrast mot de mätta och glada människorna, som strömmade till »Tivoli», som hennes lumpor bjärt bröto af mot deras eleganta, bekväma toaletter.

Men Greta hade underligt berörts af hennes ödmjukt bedjande blickar. Hon gaf akt på tåren på hennes skrynkliga kind, hon såg hennes bröst långsamt höja och sänka sig som vid tunga, bittra suckar, och djupt inne i sin känsligt vecka barnasjäl kände hon detta spontana medlidande, som så ofta kommer kvinnan att närma sig de olyckliga lidande.

(Forts.)

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA. Berit. Vänta tills den har kommit. Eric Constantin. Ganska bedröfligt. Mariposa. Vi ha ej plats. Ruth Page. Verkar ännu för omogot. E. Ch. A., som inr. 47 af Iduns »varafdelning» besvarade frågan 234 ombedes uppgifva sin adress till »Ankefru», Iduns exp.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA. »Sällskap och hjälp», Lund 2:— pr. gång.

Pryd Edra hem med blomsterställ och blomsterbjor från Rönneådalens Aktiebolag, Stockamöllan. Priskurant på begäran.

Mer och mer öfvertygas den ärade allmänheten om att YVY-TVÄLEN är den förmånsta bland tvälår. YVY-TVÄLEN säljes i hvarje väl-sorterad parfym- och herrekliperingsaffär. Österlin & Ulrikssons Kem.-Tekn. Fabrik, Ystad.

Kvinnliga platssökande och lediga platser såväl inom hemmen som öfverallt där kvinnlig arbetskraft kommer till användning kungöras fördelaktigast genom annons i Idun, landets äldsta och största kvinnotidning, som läses i alla bildade svenska hem från Ystad till Haparanda. Annonser mottagas af de flesta annonsbyråer i riket eller insändas direkt till Iduns Annonskontor, Stockholm.

Iduns Annonskontor, Stockholm.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast afskrifter när ni svarar på annons om ledig plats.

VAL REKOM. BARNSKÖTERS KOR erhålla platser genom Sthlms stads Arbetsförmedling, Regeringsgatan 107. Exp.-tid 9-4, lördag, o. helgdagsaft. 9-2. Riks- och allm. telef. 4047.

HUSFÖRESTANDARINNA, van att med omsorg sköta hushåll och hem, kunnig i matlagning, får plats i prästgård i Västergötland. Jungfru finnes. Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsg. 34, Sthlm.

I PRÄSTGÅRD i Uppland, godt hem, får 15 jan. undervisningsvan, musikalisk lärarinna plats. Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsg. 34, Sthlm.

I STAD I SÖDERMANLAND, två personers hushåll, får bättre, hushållsvan flicka, kunnig i matlagning o. s. v., plats. Vid. Nya Inack.-byrån, Jakobsbergsgatan 34, Sthlm.

Elever emottagas i gobelinväfnad hos Ameli Fjæstad, Rocksta, Arvika.

Den 4 Dec. finnes en elev-plats ledig vid Kronpr. Margarethas vårdanst. för tuberkulösa barn, adr. Kullasveden. Elementarbildning o. intresse för barnvård fordras. Vidare meddelar FÖRESTANDARINNAN.

Östergötlands Läns Hemslöjdsmagasin finnes plats ledig från d. 15 jan. 1915 för flicka fullt kunnig i väfnung och väfvars utlämning. Svar med betyg torde insändas före 15 dec. till Styrelsen för Ost. Läns Hemslöjdsförening, adr. Linköping.

Vikariat

under vårterminen 1915 vid Väster-norrlands läns sinnesslöanstalt i Sollefteå med en aflönning af 650 kr. för år jämte allt fritt är ledigt för vederbörligen examinerad lärarinna. Till anstaltens styrelse ställd ansökan insändes före den 10 dec. 1914 till styrelsens ordförande, kontraktsprosten C. Akerberg, adr. Sollefteå.

Öfversköterske-

och husmodersbefattningen å tuberkulossjukvårdsanstalten vid Vänersborg är till ansökan ledig. Lön 600 kr. pr år jämte husrum och fritt vivre. Platsen skall tillträdas den 1 jan. 1915 och ansökningshandlingar till densamma insändas senast den 15 dec. innevarande år till styrelsens ordf., dr H. Jennische, Vänersborg. STYRELSEN.

Vid Fredrika-Bremer-Förbundets Landthushållningsskola för utbildande af lärarinnor är befattningen som lärarinna i slöjd (väfnung och sömmand), tvätt och hemmets vård till ansökan ledig. Kompetens: af-gångsbetyg från flickskola, fackutbildning samt helst undervisningsvana. Begynnelselön 800 kr. och allt fritt. Platsen tillträdas d. 11 jan. 1915. Ansökningshandlingar, ställda till Styrelsen, insändas före d. 20 dec. under adress Rimforsa.

PLATSSÖKANDE

KARTRITERSKEPLATS önskas af 20 års flicka, som genomgått Kjellströms kurs. Små anspråk. Svar till »Kart-ritning» under adress S. Gumaellii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

LÄRARINNA, undervisningsvan, musikalisk, söker plats i godt hem att tillträda 15 januari. Goda betyg. Svar: »Ansvar, Tålmod», Iduns exp., Sthlm.

I GODT HEM, att tillträda nu eller på nyåret, sökes plats af bättre, hushållsvan flicka, kunnig i matlagning. Goda betyg. Svar: »Arbetsam, Duglig», Iduns exp., Stockholm.

20-ÅRIG, bättre, musikalisk flicka, som genomgått hushållsskola, önskar plats till nyåret i godt hem i Sthlm att praktisera matlagning. Familje-medlem. Någon lön önskvärd. Svar genast till »Norrlandska», Allm. Tidn.-kont., Gust. Ad. Torg, Sthlm.

SKICKLIG BARNMORSKA med fler-årig praktik och fina ref. söker privat anst. Honorar enl. öfverensk. Svar mkt »Omsorgsfull vård», Iduns exp. f. v. b.

UNG, frisk och glad landbrukardotter önskar på nyåret, mot fritt vivre, plats i god familj där jungfru finnes. Är villig biträda med alla inom hemmet förekommande göromål. Den sökande har genomgått enkel hushållskurs samt är kunnig i väfnad. Svar till »Familje-medlem», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA, som genomgått 8-kl. läroverk, önskar på nyåret plats att läsa och spela med mindre barn. Del-tager gärna i hushållet. Genomgått hushållsskola. Svar till »19 år», Kristinehamn p. r.

19 ÅRS FLICKA af god familj, som genomgått 8-kl. läroverk, vistats i pension i Tyskland, söker plats som guvernant i bildad familj. Kan, om så önskas, undervisa nybörjare i musik. Svar till »19 år», Iduns exp.

TILL NYÅRETS önskas plats af en vid landthushåll van flicka. Svar till »Hemtrefnad», Gefle p. r.

18-ÅRIG FLICKA, som genomgått 5-kl. läroverk och 6 veckors skolkökskurs, önskar efter jul plats som hjälp i bättre hem på landet. Löneförmläer efter öfverenskommelse. Svar till »18 år», Murum.

TVENNE HUSLIGA och praktiska prästdöttrar önska på nyåret plats att tillsammans sköta godt hem. Goda bet. o. rek. Svar till »Systrar», Iduns exp. f. v. b.

SOM HUSFÖRESTANDARINNA önskar 45-årig dam plats i bildadt hem där husmor saknas eller hos ensam dam. Har under 17 år innehaft samma plats som sådan. Godt o. jämnt lönne. Ut-märkt betyg. Finaste ref. Svar till »45», Iduns exp. f. v. b.

För platssökande och dem som önska tjänare är Eskilstuna-Kuriren förmämsta annonsorganet inom Norra Södermanland och Västra Västmanland. Alla öfriga annonsörer träffa äfven genom Eskilstuna-Kuriren den största publiken i dessa trakter. Fast upplaga 12.600 ex.

INACKORDERINGAR.

UNG NORRLÄNDSKA önskar inackord. i organistfamilj eller liknande, där undervisning i och för förberedning till organistexamen kan erhållas. Villig att på lediga stunder deltaga i husliga sysslor. Svar med pris till »Aina», Iduns exp., Sthlm, f. v. b.

INACKORDERING för två flickor kan erhållas på nyåret med deladt rum hos fru Maria Planting-Gyllenbåga, Artillerigat. 28 A. III. Allm. tel. 222 23.

I ett stilla fridfullt hem nära Enköping emottages en eller två inackorderingar. Helst två äldre damer som ville dela ett hemtrefligt rum och som möjligen önskade någon vård. Moderat pris. Svar till »Hemtrefnad», Enköping p. r.

Furudals Pensionat Gammal bruksherrgård i Norra Dalarna vid Ore älf.

Härlig vinternatur. Jakt o. fiske. Julgäster emottagas. Turist-föreningen lämnar närmare upplysningar. Fr. G. Wuttke, f. d. inneh. af Stjernfors Pensionat. Rikstel. Furudal 2 C.

Å Nobynäs herrgård

bel. i norra Smålands vackraste trakt, erh. utm. inackordering (äfven under julen). Lungsjuka pers. mottagas i c. e. Vidare meddelar Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd. Rikstel. 5.

Inackordering

erhålles å Egendomen QVILL, högt o. särdeles vackert läge å Små. höglandet. Elektr. ljus. Värma bad. Lungsjuka pers. mottagas ej. Vidare meddelar Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd.

Inackordering önskas

för en eller två unga bildade flickor å herrgård eller i prästgård på landet, där de under husmoders ledning kunna få lära matlagning och för öfrigt deltaga i alla husliga sysslor. Svar torde benäget sändas till »Våren 1915», S. Gumaellii Annonsbyrå, Göteborg.

Inackordering för år önskas för äldre, klen dam där vård kan erhållas. Svar med prisuppgift torde sändas under adress »God vård», Örebro p. r.

Förlovvad flicka

önskar komma till godt hem på landet för att lära husliga sysslor, särskildt matlagning. Svar med uppgift om pris till »W. A. R.», S. Gumaellii Annonsbyrå, Göteborg.

NY UPPLAGA

af Iduns Kokbok är nu utkommen och finnes till salu i alla boklädor.

Denna vår moderna ste kokbok, utgifven af Elisabeth Östman, innehåller öfver 1.000 praktiskt pröfvade recept och är rikt illustrerad.

Pris: elegant inbunden Kr. 5: 50. Iduns Expedition — Stockholm.

55 Kungsgatan Almedahls Försäljnings-Magasin, 55 Kungsgatan. Kontoret 21 66. GÖTEBORG. Butiken 11 31. Rikhaltigt urval af Linne- och Bomullsartiklar. Levererar fullständiga Linneuppsättningar för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Angbåtar och Privathem samt Brudtutstyrslar. Broderier. Spetsar. Färdigsydda damunderkläder, Dag- och nattskjortor, hvita o. kulörta skjortor. m. m.

DAGEN

Huvudredaktör: Henning von Melsted

är dagens och morgondagens tidning. Lättläst, billig, folklig, rik på uppslag och aktuella artiklar av allvarlig och nöjsam art, strövar DAGEN att bli de svenska hemmens egen tidning. En ständigt mera dröven stab av unga rapp pennor bidragr till att ge DAGEN dess lämpligaste innehåll. Tecknare, korrespondenter i ökat antal landet runt, begärdväde författare på det litterära och konstnärliga området utfylla i sin mån tidningens allvarliga strövan att göra initiativkraftiga insatser på alla områden. En väl vald följetongsavdelning med flera svenska originalbidrag genomlöper DAGENS förströelseavdelning året om.

dagsupplagan når genom de snabba förmiddagstågen från huvudstaden under eftermiddagens lopp större delen av mellersta Sverige, från Värmland, Dalarne och Gestrkland i väster och till Öster- och Västergötland i söder. Middagsupplagan är för stora delar av detta område den enda färska eftermiddagstidningen.

Expressupplagan är ifrämsta rummet att rekommendera för de orter, som ligga längre bort eller hava mindre goda kommunikationer med huvudstaden, liksom dess innehåll genom utbytande af en del rent lokala stockholmsnyheter mot meddelanden av större allmänt intresse gjorts värdefullare för dem, som vilja hava en rapp och från början till slut läsvärd samt fransförlit otroligt billig nyhetstidning. Expressupplagan tryckes på kvällen och når således sina läsare i regel på följande dags morgon.

Genom tillmötesgående från Brokiga Blads Red. kan denna omtyckta tidning fortfarande erhållas av prenumeranter å någon av DAGENS upplagor mot en tilläggsavgift av endast 1 kr. för helt år och i ungefärlig proportion därtill för kortare tid.

Men främst av allt: DAGEN arbetar energiskt och framgångsrikt för att bli en politisk och social faktor, som sätter in hela sin kraft på att bära fram de sannt nationella och folkliga idéer, DAGEN vill kämpa för.

Expressupplagan är ifrämsta rummet att rekommendera för de orter, som ligga längre bort eller hava mindre goda kommunikationer med huvudstaden, liksom dess innehåll genom utbytande af en del rent lokala stockholmsnyheter mot meddelanden av större allmänt intresse gjorts värdefullare för dem, som vilja hava en rapp och från början till slut läsvärd samt fransförlit otroligt billig nyhetstidning.

För att kunna tillhandahålla de vidsträcktaste delar av vårt land så snabba nyheter som möjligt utgår DAGEN numera dagligen i tre upplagor på olika tider.

Genom tillmötesgående från Brokiga Blads Red. kan denna omtyckta tidning fortfarande erhållas av prenumeranter å någon av DAGENS upplagor mot en tilläggsavgift av endast 1 kr. för helt år och i ungefärlig proportion därtill för kortare tid.

Morgonupplagan utgives tidigt på morgonen samtidigt med övriga Stockholms morgontidningar och lämpar sig över hela landet som en synnerligen mångsidig, koncentrerad och prisbillig stockholms-tidning.

DAGENS prenumerationspris är billigare än någon annan Stockholmstidnings: en provprenumeration under dec. kostar endast 65 öre för Morgon- eller Middagsupplagan, 50 öre för Expressupplagan; med Brokiga Blad resp. 75 och 65 öre. För hela 1915 kostar DAGEN: Morgon- eller Middagsupplagan kr. 5: 50, Expressupplagan kr. 4: 50.

Middagsupplagan är Stockholms enda förmiddagstidning. Den kan följaktligen snabbare än någon annan tidning meddela morgonens och förmiddagens nyheter, däribland särskildt de nyaste underrättelserna från det pågående världskriget. Mid-Att DAGEN slagit igenom och blivit en verkligt omtyckt tidning bevisas bäst därav, att DAGEN nu dagligen utgår i 42,000 ex., vilken upplaga snabbt ökas.

DAGENS prenumerationspris är billigare än någon annan Stockholmstidnings: en provprenumeration under dec. kostar endast 65 öre för Morgon- eller Middagsupplagan, 50 öre för Expressupplagan; med Brokiga Blad resp. 75 och 65 öre. För hela 1915 kostar DAGEN: Morgon- eller Middagsupplagan kr. 5: 50, Expressupplagan kr. 4: 50.

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar 14 sept.
 Prospekt gen. **kapt. J. Thulin, LUND.**
Göteborgs Gymnastiska Institut,
 längsta och fullständigaste specialkurs i
Sjukgymnastik och Massage,
 — Begär utfröligt prospekt. —

Doktor A. Kjellbergs
 kurs i massage och sjukgymnastik.
 Begär prospekt! Stockholm.
 Mästorsamuelsgatan 70.

Kurs i Massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNASIUM-INSTITUT
 Biblioteksgatan 28
 Begär prospekt.
 Hittills oöverträffade skönhetsmedel äro **Professor MONO'S, Paris,** världsberömda produkter.
 LAIT MONO försöker i högsta grad, förhindrar och borttager rynkor m. m., gör hyn ungdomligt skär.
 Ensamtörsäljare **FRANSKA PARFYMAGASINET, Hofleverantör, 21 Drottninggatan 21, Stockholm.**

ROYAL WINDSOR
 Det berömda härstärkande vattnet.
 Gifver grått hår dess ursprungliga färg. Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af. Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden: **Royal Windsor Perfectionne.** En alltjämt stig. försäljning. samt 30 års succés gar. Royal Windsors verkan. Pris kr. 5.— + porto.
 Nederlag: **Franska Parfymmagasinet, Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.**

OATINE,
 denna kraftiga, snöhvita naturprodukt, framställd af ren hafre, uppriskar huden och åstadkommer i förening med solens värme den så eftertraktade klara, friska engelska teinten. Akta **Oatine-Creme** i vit burk med grönt lock: pris 1.50; 4-dubbelt inneh. 3.—. **Oatine-Snow:** 1.50. Finnas öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11, Birgerjarlgat. 16 o. Drottninggatan 63, Stockholm.

MAJORSKAN EDMANN'S (VARBERG)
RYNKTIKTUR
 borttager rynkor och pormaskar samt förnygrar utseendet betydligt.
 FÖRNÄMSTA PARFYMAFFÄRER.

Mot grått hår!
 Härmed meddelas ärade kunder, att det utmärkte och mycket efterfrågade härsvattnet mot grått hår (dessutom det bästa mot mjäll och hårafvall) som i 40 år förts endast i Fanny Gelin's Parfymmagasin, Malmstorgsgat. 5, hädanefter fås under adress Firma Fanny Gelin, Norrviken. Rikst. Norrviken 14. Pris: 5:50 fraktfritt.

MOMENTAN. Bästa färgmedel för hår och skägg. Är för hälsan oskadligt. Verkan ögonblicklig. Faller ej vid tvättning. Pris 5 kr. pr. sats. **Ziwertz Efr., Göteborg.** Aterförsäljare rabatt.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Inackorderingspris 3 kr. pr. dag, 70 å 80 kr. för mån. Adr. Högåsen, Arvika.

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta Hårmedel och öfverträffas icke af något annat liknande preparat.
 Pris pr fl. 2.50.
 Erhålles hos alla 1sta klass Parfumeri-, Drog- och Coiffyrfaffärer.

Kolgården vid Värtan

H.G. SÖDERBERG'S IMPORT A.B.
 1MA ANTRACIT, HUSHÅLLSKOL & KOKS
 Riks- och Stockholmstelefon: Namnanrop. Begär endast "Söderbergs Kolimport."

E Hults Kvinnliga Utbildningsskola och Flickpension i Stockholm
 börjar ny kurs den 15:de Januari hvartill anmälningar nu mottagas. Skolans ämnen omfatta Husmoderskursen hvari ingå fullständiga kurser i Kläd- och Linnesömnad, Handarbeten, Målning och Konstslöjd. Elever mottagas äfven utan att deltaga i Husmoderskursen. Alla ämnen äro valfria. Prospekt jämte hänvisning till muntliga referenser sändes. Adr. Artillerigatan 6 2 tr., Stockholm, Rikstel. 118 86. Obs. I Den enda skola i Stockholm där eleverna bo inom skolan och samtidigt ha ett godt hem.

A.-B. S:ta Birgitta-Skolan,
 19—21 Regeringsgatan, Stockholm.
 Inr. varum.

Till kurserna i klädsömnad, fransk linnesöm, konstbroderi, spetsöm, knyppling, monteringar m. m. som börja i Januari, mottagas anmälningarna under Dec. månad. **Aftonlektioner 2 ggr i veckan.** Obs. I Samma lärarinnor som föregående år. Föreläsningar: Comtesse G. o. Fröken Elisabeth Thorman. Försäljning af: Textilarbeten, spetsar, broderier, Käthe Krusedockor, Linneutstyrs'lar. Prospekt på begäran. Rikst. 141 08, Allm. Tel. 51 90. **Emmy Kylander.**

Strängnäs Hushållsskola.
 Ny husmoderskurs börjar den 25 jan. Undervisningen ledes af ex. lärarinna och van husmor. Prospekt med ref. gen. Fru **M. Braune,** Strängnäs.

BENNINGE HEMSKOLA
 Rikstel. Adr.: **Strängnäs.** Allm. tel. Vårtermin 11 Jan.—24 April.
 Husmodersskola på landet. Undervisning i matlagning, slakt, baka, inkokn. m. m. Tvätt, väfning, linne- o. klädsöm m. m. Kurser i sjukvård, hälsolära o. kulturhistoria. Skolan är härligt belägen, hemtreflig o. anspråslös. Grundad 1908. 11:te husmoderskursen pågår.
 Andamål: att lära svenska flickor reda sig sjelfva och blifva till verklig nytta för sina medmänniskor. Prospekt enl. adr. som ofvan.

Fröbel-Institutet i Norrköping
 omfattar följande kurser för unga flickor:
 A. Utbildning för kindergartan. B. Utbildning för uppfostrarinneskallet hemmet eller förberedelse för barnvårdsarbete i allmänhet. C. Kurs i späda barns vård. Ansökningar till kurs A och B böra insändas till undertecknade, före den 10 juni. Närmare i platsbygningar genom prospekt. **Ellen och Maria Moberg.**

Husmodersskolan i Karlstad
 börjar sin sextonde termin den 25 januari 1915 med följande kurser:
1-årskursen omf. matlagning, bakning, konservering, linne- och klädsömnad, barnvård (teoretisk och praktisk) m. m. **Halfårskursen** omf. matlagning, bakning och sömnad m. m. **6-veckorskursen** omf. matlagning och bakning. Helinackordering erhålles inom skolan. Tidsenliga lokaler. Värmeledning, elektriskt ljus, badrum. Prospekt på begäran. — Telefon 812. **Nancy Enwall.**

Örebro Kindergartenseminarium.
 Kurser för utbildandet af kindergartanledarinnor och uppfostrarinnor i hem barnhem, barnkrabbor m. m. Vårterminen begynner den 28 Januari 1915. Prosp. och upplysn. genom föreståndar fröken Maria Kjellmark, Örebro, Oskarsparken 7.

Lektioner i Linnésömnad
 (äfven skjortor, blusar, underkjolar och barnkläder.)
 Lektionerna upphöra nu den 18 dec. och börja åter den 10 jan. Adressen under Julen är Asarum, **KARIN och EVA EGNÉR** STHLM. - Sibyllegatan 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

Nobynäs Hushållsskola
 Vårtermin från 20 januari till 20 maj.
 Bildade flickor mottagas å Nobynäs Herrgård, bel. å småländska höglandet i härlig och hälsosam trakt. Grundlig undervisning i hushåll och slöjd meddelas af skickliga, examinerade lärarinnor. Godt hem. Vidare meddelas af föreståndarinnan, Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd, Rikstelefon 5.

Annonsera i Idun!
Birgitta-Skolan
 Beridarebangatan 17.
 Kurserna i klädsömnad, linnesöm, barnkläder, hvitbroderi, konstväfnad m. m. börja åter i Januari. Anmälningar mottagas under December månad.
 Prospekt på begäran.
Elisabeth M. Glantzberg.
 Telefoner: Allm. 41 48. Riks 898.

Joh. Lundström & Co A.-B.
 KUNGL. HOFLEVERANTÖR.
Prima Antracit
 HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER
 Begär vid telefonerna å Riks och Allm. **endast "Lundströms".**

ANVÄND LANDETS FÖRNÄMSTA FABRIKAT

VISKAFORS
 LÄTTA ELEGANTA HÅLLBARA
 SE VÅRA NYA MODELLER. OCH NI KÖPER INGA ANDRA GALOSCHER TY DE PASSA SKODONEN BÄST!
 C. J. WESSMAN, ST. NYGATAN 44, STOCKHOLM
 JOH. LINDNER, MALMÖ.
 VILHELM LINDAHL, ÖRNKOLDSVIK.

Utmärkta organ för annonsering i landsorten äro följande tidningar:

- Arvika: Arvika Nyheter.
- Borås: Borås Dagblad.
- Falkenberg: Falkenbergs-Posten.
- Falun: Falu-Kuriren.
- Halmstad: Hallandsposten.
- Helsingborg: Öresundsposten.
- Hernösand: Hernösands-Posten.
- Hörby: Mellersta Skåne.
- Karlstad: Karlstads-Tidningen.
- Kristinehamn: Ansgariiposten.
- Landskrona: Korrespondenten Landskrona Tidning.
- Linköping: Östgöten.
- Luleå: Norrbottenskuriren.
- Nyköping: Södermanlands Nyheter.
- Oskarshamn: Oskarshamns-Posten.
- Söderhamn: Söderhamns-Kuriren.
- Söderköping: Söderköpings-Posten.
- Södertelje: Södertelje Tidning.
- Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
- Umeå: Västerbottens-Kuriren.
- Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.
- Visby: Gotlandsposten.
- Örebro: Nerikes-Tidningen.
- Östersund: Jämtlands Tidning.

Bogstens Hushållskurs
 20 jan.—20 april 1915. Begär prosp. Fru Ida Palmgren, Bettna.
Östermalms Sjuk- och Hviloem, 12 Floragat. 12, 2 tr. (hiss) Stockholm Rikst. 97 52. Allm. tel. 97 55.
 Referenser till följande herrar läkare: Alfred Berghel, Harald Ernberg, Arthur Fürstenberg, E. O. Hultgren, Arnold Josefson, Gottfrid Rystedt. Prospekt sändes på begäran.
 För allmänheten serveras 2 tr. upp 1:a kl. bad: Elektriska ljusbad, massagebad, tallbarrsbad, halfbad m. fl. Föreståndarinnan **HILMA FREDLUND** Rikstel. 90 12. Allm. tel. 12 50.

Macmillan & Arthurs EPILATOIRE
 är det bästa och oskadligaste hårborttagningsmedel.
 Före Efter
 Till salu hos:
 Rob. Backman, Hoffrisör, Hamngatan 2, Stockholm; E. Christoffersens Parfumerie »Bristol», Frederiksbergg. 40, Köpenhamn; Elin Edlunds Parfymaffär, Drottninggatan 58, Stockholm; Franska Parfymmagasinet, Drottninggatan 21, Stockholm; Holst Efr. Parfymmagasin, Köpenhamn; C. Jensen, Centralparfumeri, Grand Hotel, Kristiania; Militär Ekiperings A.-Bolaget, Stockholm; Moreau, Parfymmagasin, Birger Jarlgatan 18, Stockholm; A. W. Nordings Parfymmagasin, Biblioteksgatan 11, Birger Jarlgatan 16, Drottninggatan 63, Stockholm; Nordiska Kompaniet, Stockholm; S. G. Sundins Parfymmagasin, Drottninggatan 65, Stockholm.

Turkiska badet, i Malmstorgsbadet är öppet hvarje torsdag för damer. Yppersta medel för bibehållandet af smärt figur och fin hy. Badet är angenämast, om man är flera i sällskap. Pris kr. 1:50.

BRUNKEBERGS-TEATERN
 Alltid veckens bästa nyheter!

EXCELSIOR
 är den yppersta GUMMIKLACKEN

Idun utgives denna vecka i A och B.